

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij
bisdom Antwerpen/ november-december 2014

*Een andere
economie, een
teken des tijds*

© Frank Bahnmüller

DE CRISIS, EEN KANS?

ZORG EN
ECONOMIE

NIEUW NETWERK
DIACONIE

NIGHT FEVER

Relevant - Nummer 06
TWEEMAANDELIJKS
November-december 2014
Afgiftekantoor Antwerpen X - P 914402
www.relevant-bisdomantwerpen.be

Het leek wel of de voorbije maanden alle wegen naar Antwerpen leidden. Begin september landde de internationale vredesontmoeting 'Peace is the Future' (zie blz. 27) in Antwerpen. Net tevoren bracht emeritus bisschop Adriaan van Luyn een bezoek aan Antwerpen. De oud-bisschop van Rotterdam verblijft nu in een gemeenschap van salesianen in het Duitse Bonn. Hij leidde zijn confraters rond in Brugge en Gent om te eindigen in Antwerpen (foto rechts). En voor hun jaarlijkse ontmoeting zakten alle Vlaamse en Nederlandse bisschoppen dit jaar op 16 september af naar het Antwerpse bisschopshuis (foto links). Gelukkig was er in oktober een synode in Rome ...

INHOUD

Woord van de bisschop	3
De crisis, een kans?	4
Paus Franciscus over economie	10
Tussen belangen en zorg	12
Troeven om elkaar te waarderen	13
Europees Congres over Catechumenaat	14
Attent-ie! Nieuw netwerk voor diaconie	16
Night Fever	17
Groep in de kijker: De Schakel uit Rijkevorsel ...	18
Estafette: Paul Renders	19
De kiosk	20
Vorming	22
Doorkijk	23
Jongerenkatern	24
Was jij erbij?	26
Het voorval	28

COLOFON

Relevant, het diocesane magazine van het bisdom Antwerpen, verschijnt tweemaandelijks.

Verantwoordelijk uitgever is Olivier Lins, Schoenmarkt 2, 2000 Antwerpen.

Hoofdredactie: Ilse Van Halst
Redactieraad: Johan Govaerts, Saskia van den Kieboom, Jan Kint, Olivier Lins, Rita Peeters, Kristin De Raeymaecker, Lea Verstricht, Hilde Welfens

Redactie en abonnementen: Relevant, Groenenborgerlaan 149, 2020 Antwerpen, 03 287 35 83, relevant@bisdomantwerpen.be, www.relevant-bisdomantwerpen.be.

Een jaarabonnement kost 20 euro. Jongeren betalen 10 euro. Abonnees in het buitenland betalen 40 euro. Abonneren kan op IBAN: BE45 7350 3165 1589, BIC: KREDBEBB van vzw Bisdom Antwerpen – Relevant met duidelijke vermelding van naam en adres voor wie het abonnement bestemd is.

© Frank Bahmüller

Bron van leven

Winst maximaliseren. Het lijkt vandaag wel het enige doel van zakendoen. Dat louter materiële groei op lange termijn onze samenleving echter niet ten goede komt, is al langer duidelijk. We moeten andere klemtonen leggen. Niet alleen in ons spreken over, maar ook en vooral in concrete engage-

menten in alle sectoren van onze samenleving. Want economie speelt overal. Willen we werkelijk een duurzame economie ontwikkelen die bron van leven is, dan mogen we sociale en ethische doelstellingen niet uit het oog verliezen. Dat veronderstelt een kritische blik op de huidige gang van zaken en een gedreven engagement. *Relevant* belicht hoe we daartoe kunnen bijdragen vanuit christelijk perspectief en welke schuchtere pogingen er hier en daar al ondernomen worden.

Vanaf januari maken we onze website toegankelijker. Het omslachtige inloggen met een code is dan verleden tijd. Iedereen zal dan snel een kijkje kunnen nemen op onze site. Concreet betekent dit dat we niet meer alle bijdragen online zullen aanbieden. De abonnee vindt deze in zijn tijdschrift, de niet-abonnee krijgt online een voorproefje met de inleiding van sommige artikelen. 'Doorkijk' en 'Het voorval' blijven wel vaste items op onze website, waar je ook een 'In Memoriam' kunt terugvinden van de overleden priesters en pastores van ons bisdom.

Dit is het laatste nummer van de tweede jaargang van *Relevant*. In dit nummer vind je een brief met de uitnodiging om je abonnement te hernieuwen. Doe dit zo vlug mogelijk als je volgend jaar geen nummer wil missen. In 2015 zal *Relevant* de grenzen van onze samenleving verkennen.

Ilse Van Halst

Foto cover: Samen doen en samen delen leidt tot nieuwe vormen van economie, hier in een kerk. We delen niet alleen het geloof, maar ook het gebouw en vooral spulletjes die ik niet meer kan gebruiken, maar waarmee jij misschien dolgelukkig bent.

© Filip Ceulemans

© Ilse Van Halst

HINDERLIJK

Weinig woorden komen zo veelvuldig in het nieuws als 'economie'. Vaak in combinatie met een werkwoord als 'aanzwengelen'. We stellen vast dat onze economie aan groeikansen heeft ingeboet en dat we haar weer moeten 'aanzwengelen'. Daarvoor dienen dan besparingen, investeringen, nieuwe jobs, latere pensioenleeftijden of flexibele werkvoorwaarden. Welk doel staat ons daarbij echter voor ogen? Waartoe moet deze groei dienen en aan wie moet hij ten goede komen? Mogen we daarbij als christen ook kritische vragen stellen? Mogen we 'hinderlijk' zijn?

In zijn apostolische exhortatie *Evangelii Gaudium* schrijft paus Franciscus: "De waardigheid van iedere mens en het algemeen welzijn zouden heel de economische politiek moeten bepalen, maar ze lijken soms aanhangsels van een politiek discours zonder perspectief of programma voor een echte integrale ontwikkeling. Men

“
Welk doel staat ons voor ogen bij economische groei? Waartoe moet deze groei dienen en aan wie moet hij ten goede komen?
 ”

heeft moeite met heel wat woorden binnen dat systeem! Het is hinderlijk om te spreken over ethiek, het is hinderlijk te spreken over mondiale solidariteit, het is hinderlijk te spreken over verdeling van goederen, het is hinderlijk te spreken over het behoud van werkgelegenheid, het is hinderlijk te spreken over de waardigheid van de zwakken en het is hinderlijk om te spreken over een God die een engagement voor rechtvaardigheid vraagt" (nr. 203).

In alle schakels van het economische en sociale leven zijn christenen actief. Volgens hun persoonlijke competentie en verantwoordelijkheid dragen ze bij tot een meer humane en solidaire samenleving. Dat zij daarbij niet altijd op dezelfde lijn zitten, is begrijpelijk. Vaak kunnen zij niet anders dan tegengestelde belangen te verdedigen. In zulk een complex veld als de economie liggen eenvoudige oplossingen immers niet voor de hand. *Relevant* laat mensen aan het woord die zich niet enkel laten inspireren door cijfers en wetmatigheden, maar ook door het visioen van de 'nieuwe wereld' waarover de Bijbel spreekt.

Dit nummer van *Relevant* besluit de zoektocht naar de tekenen van deze tijd als stuwende

krachten in onze samenleving en hoe deze te interpreteren in het licht van het evangelie. Het is meteen het laatste nummer van dit jaar. Binnen enkele dagen begint de advent en komt Kerstmis in het verschiet. Geen tijd om stil te zitten, wel om even stil te worden. Het voorbije jaar gebeurde er immers zoveel dat een stille overweging waard is: vreugde en verdriet, oorlog en vrede, onzekerheid en solidariteit. Voor deze overweging mogen we zelfs een kaars ontsteken. Haar kleine vlam zegt meer dan wij kunnen verstaan en verwoorden. Ze vertelt ons over de geborgenheid waarmee God ons blijft tegemoetkomen, zelfs wanneer het winter t buiten.

+ Johan Bonny

© Federatie Kasterlee-Lichtaart-Tielen

In het Hemelrijk lieten mgr. Johan Bonny en vicaris Wim Selderslaghs zich de Tielse aardbeien smaken. Het aardbeienbedrijf van Aloïs en Luc Fleerackers met de welluidende naam was een van de eerste haltes op het bezoek van onze bisschop aan de federatie Kasterlee-Lichtaart-Tielen op 25 september. Hij bezocht ook het CIG de Merode te Kasterlee, een begeleidingscentrum voor aanstaande tienmoeders en alleenstaande moeders en kinderen met gezins- en pedagogische problemen, en twee-oudergezinnen met gelijkaardige problemen. Na drie huisbezoeken in Kasterlee werden de bisschop, de vicaris, federatiecoördinator Jessy Leyer en pastoor Wies Lavreysen ontvangen in de kloostergemeenschap van de zusters van Vorselaar te Kasterlee. Onder het motto 'Samen, niet alleen' stond de afsluitende gebedsdienst in Lichtaart in het teken van het groeiproces van deze federatie naar een pastorale eenheid.

Welk antwoord formuleren wij als samenleving op de groeiende stromen van migratie ten gevolge van oorlogen, natuurrampen en de ongelijke verdeling van welvaart?

DE CRISIS, EEN KANS?

OP WEG NAAR EEN EERLIJKERE EN RECHTVAARDIGERE WERELD MOETEN WE OP EEN ANDERE MANIER LEREN OMGAAN MET ECONOMIE, OP WERELDVLAKE EN OP LOKAAL VLAKE. NEMEN WIJ ALS CHRISTENEN ONZE VERANTWOORDELIJKHEID OP?

DE WERELDECONOMIE ANDERS BEKEKEN

'Kapitalisme' is de naam. Christine Lagarde, CEO van het Internationaal Monetair Fonds, vraagt hoe het méér inclusief kan zijn¹. Want vandaag is de helft van al het vermogen in de wereld eigendom van een luttele 85 personen. Zeven op tien mensen wonen in landen waar de inkomensongelijkheid toenam.

Geert Vanhaverbeke, UCSIA

De wereldeconomie zorgt voor veel zegeningen. De Britse econoom Paul Collier² ontwierp een realistische aanpak om het één miljard armste mensen uit hun valkuil te lichten. Goede en aangepaste economische groei zou dat kunnen bewerkstelligen, zoals voor de 1,2 miljard Indiërs gebeurde. In zijn encycliciek *Caritas in Veritate* staat emeritus paus Benedictus XVI stil bij de tekortkomingen van de wereldeconomie: ontbering, ziekte, werkloosheid, ongeletterdheid, klimaatverandering, voedselonzekeerheid.

In hun boek *Global issues. An Introduction* inventariseren John L. Seitz en Kristen A.

Hite³ de belangrijkste uitdagingen voor onze moderne samenleving: de bevolkingsgroei en de draagkracht van de aarde (negen miljard mensen in 2050!); ongelijke welvaart en migratie; de hoeveelheid voedsel en de technologie die ervoor nodig is; energie, klimaatverandering en kernenergie; de milieuvervuiling en de schaarste aan natuurlijke hulpbronnen; de kansen en bedreigingen van nieuwe technologieën en nucleaire wapens. Globalisering brengt snelle en goedkope communicatie en innovatieve producten. Goederen en geld vloeien probleemloos over de grenzen. Alleen mensen worden gestopt.

Socioloog Stephen Castles⁴, verbonden aan de Universiteit van Sydney en het International Migration Institute van de Universiteit van Oxford, onderzoekt de wereldwijde migratie en de perceptie ervan. Het Compendium van de Sociale Leer van de Kerk bespreekt uitvoerig de nieuwe zaken ('res novae') en het beleid ('governance') dat deze vergen: globalisering, het internationale financiële systeem, de rol van de internationale gemeenschap, een integrale en solidaire ontwikkeling.

Wetenschappers uit meerdere domeinen moeten samenwerken om 'global issues' te begrijpen. De ondoordachte aanpak van één probleem werkt een ander probleem in de hand. Zonder globale collectieve actie en notie van algemeen belang kunnen ze niet opgelost worden. In de internationale politiek geldt nog steeds het model van de Vrede van Westfalen (1648). Soevereine staten oefenen de macht uit en respecteren elkaars integriteit en keuzes – min of meer. Elke staat kiest vrij een

economisch en politiek systeem. Eén centraal politiek gezag neemt er alle beslissingen voor een bevolking binnen een strikt afgeleid grondgebied. De natiestaten werken samen door diplomaten en onderlinge verdragen. Soms lukt dat – ik denk aan de aanpak van CFK's – maar vaak ook niet of niet zo goed: daarvan getuigen de failliete systeembanken en het gebrek aan grensoverstijgende aanpak van de klimaatverandering.

Volgens de Pauselijke Raad voor Gerechtigheid en Vrede⁵ zijn "de voorwaarden aanwezig om definitief verder te gaan dan een 'Westfaalse' internationale orde waarin staten wel de behoefte voelen om samen te werken", maar ze "grijpen de kans niet om hun soeverein gezag te integreren voor het gemeenschappelijk belang van alle volkeren". De aanpak van wereldproblemen vraagt onderling vertrouwen en een extern gezag dat toeziet op de afspraken. Het maatschappelijk middenveld en bedrijven delen trouwens steeds meer 'global governance' met regeringen.

Een en ander vergt reflectie over verantwoordelijkheid. Hoe verhouden zich caritas en persoonlijke ommekeer tot gerechtigheid en rechtvaardiger structuren in een nieuwe kijk op wereldeconomie?

Het internationaal en multidisciplinair forum UCSIA, dat samen met de jezuïeten en de Antwerpse universiteit academische vorming ondersteunt op weg naar een meer rechtvaardige samenleving vanuit een christelijke levensvisie, wil alvast deze reflectie op gang brengen. Daartoe nodigt het op 15 december professor Elena Lasida uit (lees meer op blz. 6).

1 *Economic Inclusion and Financial Integrity—an Address to the Conference on Inclusive Capitalism*, Christine Lagarde, Londen, mei 2014.

2 *Een miljard achterblijvers. Waarom de armste landen steeds verder achterop raken en wat daaraan te doen is*, Paul Collier, Spectrum, 2009.

3 *Global Issues: An Introduction, 4th Edition*, John L. Seitz, Kristen A. Hite, Wiley-Blackwell, 2012.

4 *International Migration at a crossroads*, Stephen Castles, Citizenship Studies, 2014.

5 *Towards reforming the international financial and monetary systems in the context of global public authority*, Pontifical Council for Justice and Peace, 2011.

© Antwerpen Toerisme & Congres

© Frédéric Poletti

Op uitnodiging van UCSIA spreekt Elena Lasida op 15 december om 19 uur in het Hof van Liere, Prinsstraat 13 te 2000 Antwerpen. Inschrijven via www.ucsia.org/main.aspx?c=*UCSIA2&n=87971. Er is een Nederlandse vertaling van haar toespraak voorzien.

Elena Lasida

DE SMAAK VAN DE ANDER

Een migrant kookte een gerecht uit zijn streek, enkele Parijzenaren bereidden een typisch Frans dessert. Twee culturen en identiteiten ontmoetten elkaar. De plaats van afspraak was symbolisch: het gemeentehuis, dat gewoonlijk staat voor controle, dwang of uitwijzing op basis van identiteit. Maar identiteit is geen papier of officiële akte, noch verworven bezit. Identiteit is belangeloos en toekomstgericht en groeit in ontmoeting met de ander. Dit initiatief dat Fransen samenbracht met mensen zonder papieren zette Elena Lasida aan het denken. De professor economie en sociale wetenschappen aan het Institut Catholique de France in Parijs, paste de idee toe op de economie. Het resulteerde in het boek 'Le goût de l'autre. La crise, une chance pour réinventer le lien'⁶. Een gesprek.

Geert Vanhaverbeke

Vanwaar deze titel?

In mijn boek verbreed ik het inzicht achter dit initiatief: de economie moet opnieuw een plaats worden waar mensen elkaar ontmoeten en relaties aanknopen. Economische wetenschap herleidt 'economie' al te vaak tot haar materiële dimensie of tot vrije markten waar individuen rationeel en efficiënt hun materiële behoeften bevredigen volgens universele wetten die eigenbelang automatisch laten samenvallen met algemeen belang. Economie is anders en méér: ze is relatie, ze is het leven zelf.

Je reikt geen blauwdruk aan?

Het punt is niet om economische groei af te remmen of om te keren, maar groei kan niet alleen materiële groei zijn. Het gaat me meer om de *valeur du lien* dan om de *valeur du bien*. Duurzame ontwikkeling is geen debat over *best available technologies* maar over 'het goede leven' dat we kiezen en de manier waarop we contradicties oplossen, bijvoorbeeld in het geval van biobrandstoffen. Eerlijke handel, microkredieten of coöperatieven tonen de frisse verbeelding die noodzakelijk is om dialoog en relaties tussen mensen te herstellen en om het sociaal belang naast het eigenbelang te plaatsen. De geschiedenis toont meer momenten van inspiratie: de sociale utopieën uit de negentiende eeuw (Saint-Simon, Fourier, Proudhon enzovoort), de 'social business' van Yunus of projecten van samengebruik zoals stadsfietsen. Ook het monastieke leven – de vereniging Monastic verbindt zo'n tweehonderd christelijke kloosterorden⁷ – toont dat andere relaties tussen mensen en goederen mogelijk blijven. Het zijn geen pasklare recepten en het kapitalisme zal hierdoor niet verdwijnen, maar het maakt het mogelijk relaties tussen mensen te herstellen en iedereen te betrekken. In het scheppingsverhaal

is God geen fabrikant van lucht, zeeën, vissen en planten, maar iemand die man en vrouw in contact brengt met elkaar en met de natuur.

Solidariteit met mensen in armoede vraagt meer dan herverdeling van goederen?

Armoede en de arme worden al te gemakkelijk herleid tot passieve onderwerpen van studie. Je moet de arme een stem geven en hem uitnodigen om mee te denken over de sociale relaties die aan de basis liggen van zijn toestand. Dat geldt ook op het internationale vlak: de millenniumdoelstellingen van de Verenigde Naties herleiden de wereldwijde onderontwikkeling tot becijferbare tekorten die weggewerkt moeten worden: inkomen, onderwijs, gezondheidszorg, enzovoort. Hervreiding is nodig, maar we moeten ook de scheppende kracht van de armere landen inzetten in een gedeeld samenlevingsproject.

Hoe sla je een brug tussen economie en het transcendente?

Economie is geen doel op zich, maar een middel. Een middel dat toont wie we echt willen zijn. De beperkingen en de eindigheid die we ervaren, stellen ons open voor het transcendente. Crisis creëert ruimte voor vernieuwing en maakt onze scheppende kracht los voor nieuwe vormen van samenleven. Door de scheurtjes in het systeem schijnt het nieuwe. Het is een periode die men in het Grieks *kairos* noemt: het gepaste ogenblik, een moment van gratie. Bij instabiliteit, onzekerheid, nood en gebrek betekent geloven niet dat men nieuwe zekerheden aanneemt, maar tegen beter weten in opnieuw het leven wenst. Bij het lege graf ontstaan nieuwe dromen: geloof zonder noodzaak, reden of garantie, wanneer er werkelijk niets meer is. Paulus toont de mogelijkheid van een onverwachte ommekeer.

⁶ *Le goût de l'autre. La crise, une chance pour réinventer le lien*, Elena Lasida, Paris, Albin Michel, 2011, 328 blz.

⁷ Meer info op www.monastic-euro.org.

© Jan Kint

© Jan Kint

Het wijkcomité brengt een quiz onder in de Sint-Willibrorduskerk in Antwerpen (foto links). Het lokale transitienetwerk organiseert een deelmarkt in de Heilige Lodewijk van Montfortkerk in Deurne (foto rechts) ... Waarom niet?

KERK EN NIEUWE SOCIALE ECONOMIE

Samentuinen, Repair Cafés, deelmarkten enzovoort. Her en der schieten verfrissende kleinschalige economische initiatieven als paddenstoelen uit de grond. De sociale leer van de Kerk is een ideaal uitgangspunt om een brug te slaan naar deze nieuwe vormen van sociale economie. Dat stelt onze landgenoot Michel Bauwens, in het buitenland een veelgevraagd spreker over peer-to-peer-economie of samenwerkingseconomie, in een 'Open Brief aan paus Franciscus'.

Jan Kint

Al decennia loopt er naast onze klassieke economie een parallel circuit van 'sociale economie'. Van beschutte werkplaatsen over groenonderhoud tot dienstencheques: onder de noemer 'sociale economie' valt een breed pallet van arbeid en diensten, al naargelang de definitie. Meestal doelt deze vorm van economie op het inzetten van en kansen bieden aan doelgroepen die het in de klassieke arbeidsmarkt lastig hebben om een echte plaats te verwerven zoals mensen met een beperking, vluchtelingen en laaggeschoolden. Ook coöperatieven en andere collectieve initiatieven horen thuis in de traditie van sociale economie.

Recent wordt her en der bewust gezocht naar andere vormen van solidaire economie, zoals samentuinen, deelmarkten of Repair Cafés.

Volgens Bauwens is de Kerk als geen ander goed geplaatst om vanuit haar sociale leer een brug te slaan naar deze nieuwe vormen. Bauwens (1958) zei zijn baan als strategisch directeur e-business bij BP en Belgacom vaarwel om zich toe te leggen op de studie van peer-to-peer-economie. Vandaag is hij actief als cyberfilosoof en oprichter van de P2P Foundation (2006), een wereldwijd netwerk van wetenschappers en activisten dat onderzoek doet naar deze nieuwe deernetwerken en -praktijken. De Pontificale Academie van Sociale Wetenschappen nodigde hem meermaals uit om zijn gedachtegoed toe te lichten. Bauwens ziet raakvlakken tussen de Kerk en de nieuwe egalitaire productieve gemeenschappen. Beide delen de droom om zowel immateriële kennis als materiële goederen in gemeenschap te stellen.

Historische conjunctuur

"De sociale leer van de Kerk is zowel anti-kapitalistisch als anti-collectivistisch", schrijft Bauwens. "Het probleem is echter dat deze sociale leer niet of zelden de prioriteit is geweest van het Vaticaan." Met paus Franciscus zou dit wel eens kunnen veranderen. "Het sociale engagement van de Kerk staat opnieuw centraal. Opmerkelijk is dat de sociale leer van de Kerk en het centraal stellen van een autonome civiele maatschappij tal van overeenkomsten vertonen met het waardenpatroon dat wordt uitgedragen door nieuwe sociale bewegingen die gebaseerd zijn op concepten en praktijken zoals de deeleconomie, de commons en peer to peer. Er bestaat een interessante historische conjunctuur, waarbij de Kerk zich opnieuw zou kunnen engageren

voor het principe en de praktijk van een morele, sociale en ethische economie."

Aanknopingspunt is het delen van infrastructuur. De Kerk worstelt in een steeds meer seculiere westerse wereld met haar historisch patrimonium van kerkgebouwen, kloosters en ontmoetingsruimten, terwijl jonge mensen en nieuwe deelgemeenschappen huisvesting of onderdak zoeken voor hun initiatieven. Bauwens stelt voor om die waardevolle sacrale gebouwen in te zetten voor het stimuleren van een nieuwe 'morele' economie van de peer productie, de creatie van betekenisvol werk en werkplaatsen. Met zijn opiniestuk wil hij de dialoog daarover stimuleren.

Dat wil niet zeggen dat er ondertussen niets gebeurt. Praktijkvoorbeelden tonen dat we als Kerk niet op deze oproep gewacht hebben. Her en der in Vlaanderen zoeken parochies en (klooster-)gemeenschappen hoe ze hun infrastructuur ten dienste kunnen stellen van gemeenschapsfuncties. Zo reikte de parochie Heilige Lodewijk van Montfort uit Deurne als lokale kerkgemeenschap vorig jaar het plaatselijke transitienetwerk de hand – dit is een netwerk van geëngageerde vrijwilligers die lokaal actief werk maken van nieuwe duurzame economische en ecologische initiatieven –, toen dit op zoek was naar onderdak voor zijn deelmarkt. Waarom niet in het kerkgebouw?

- Michel Bauwens en Jean Lievens, *De Wereld Redden, Met peer-to-peer naar een post-kapitalistische samenleving*, Houtekiet, 2013.
- Lees de open brief op de website van MO*: <http://www.mo.be/column/hacken-de-kerk>.

© WMH

© WMH

Vorige zomer kon Wereld Missie Hulp een container met ingezamelde kleding en andere hulpgoederen naar Syrië zenden.

Peter Houlleberghs

TE KOSTBAAR OM AAN DE MARKT OVER TE LATEN

“De instorting van de textiel fabriek Rana Plaza in Bangladesh opende heel wat ogen. Die bewustwording, hier en ginder, kan zaken ten goede ombuigen. Wereldverhoudingen kunnen pas aangepast worden als wij, gewone mensen hier, er mee een draagvlak voor bieden.” Jef Van Hecken van Wereldsolidariteit en Peter Houlleberghs van Wereld Missie Hulp, twee geëngageerde mannen uit ons bisdom, verbinden de wereldeconomie hier en ginds met elkaar, en met ons dagelijkse leven. Want economie, zeker de kleding economie, is geen theoretisch ver-van-ons-bed-begrip op een anonieme wereldmarkt. Elke dag dragen we het mee met de kleren aan ons lijf.

Jan Kint

Kleren mogen dan de man maken, ze worden hoofdzakelijk gemaakt door vrouwen. Jef Van Hecken werkte de voorbije twee jaar nauw samen met lokale groepen textielarbeidsters en beginnende vakbonden in Bangladesh en trekt van leer tegen de wantoestanden die in april 2013 leidden tot de instorting van het grote confectieatelier Rana Plaza. “Dit soort rampen, groot of klein, gebeurt geregeld”, weet Jef. “Sinds de jaren 1980 is textiel een *booming business* in Zuid-Oost-Azië. Dat loopt parallel met het wegtrekken van de textielindustrie uit onze contreien: merken gaan op zoek naar de goedkoopste productiewijze. De prijs is het enige criterium. Zeker voor confectiekleding, T-shirts en jeans.”

Ook de publicitaire en sociale druk om elk seizoen een nieuwe outfit aan te schaffen draagt bij tot deze evolutie. Hoe goedkoper hoe makkelijker wij een extra kledingstuk aankopen. Voor de textielarbeidsters ginds betekent onze nieuwe garderobe lange werkdagen – dagen van vijftien uur zijn geen uitzondering – op een harde houten stoel achter een naaimachine, in grote of kleine ateliers, in onveilige arbeidsomstandigheden en tegen lage lonen. Om zo lang in dezelfde werkhouding te kunnen blijven zitten, zijn pijnstillers heel populair.

Schone Kleren vragen

In Europa werden we ons de voorbije jaren meer en meer bewust van deze erbarmelijke arbeidsomstandigheden dankzij acties als de Schone Kleren Campagne. “Met de campagne vragen we niet om deze of gene kledij al dan niet te kopen”, verduidelijkt Jef. “Het is onbegonnen werk om in deze complexe markt goed en kwaad te onderscheiden. Soms hangen in dezelfde winkelrekken slechte en beter geproduceerde stukken naast elkaar. We willen

vooral, met hulp van de consument, de vraag aan de producenten blijven voorleggen.”

Ondertussen hanteren steeds meer bedrijven een ethische gedragscode. “Maar slechts weinigen geven loon- en arbeidsvoorwaarden daarin een plaats. De afdwingbaarheid, de transparantie en de controle blijven een uiterst moeilijke aangelegenheid. Daarbij moeten de arbeidsters, via hun vakbonden, ook betrokken worden”, pleit Jef. Daarom vraagt de Schone Kleren Campagne modemerken om samen te werken met de Europese Fair Wear Foundation. “Zo proberen we op een grotere schaal een onafhankelijke en transparante controle te waarborgen.”

“De aansturing van verschuivingen op de wereldmarkt gebeurt voornamelijk in de internationale hoofdkwartieren van de modemerken. Je moet dus vooral daar aan de deur kloppen”, weet Jef Van Hecken. “Als consument kun je helpen deze merken onder druk te zetten: teken mee een petitie, steun een actie of vraag er langs je neus even naar als je de volgende keer een nieuwe trui aanschaft. Niet dat de verkoopster de wereld kan veranderen, maar als modebedrijven herhaaldelijk horen dat wij er als eindgebruiker gevoelig voor zijn, dan kan er iets veranderen.”

Van mode naar vodden

De activiteiten van Wereld Missie Hulp (WMH) situeren zich aan de andere zijde van de kledinglijn: wanneer jurken, broeken of hemden uit de mode geraken. “Wereld Missie Hulp, dat kleding inzamelt via de bekende rode kledingcontainers, is een van de belangrijke spelers op die ophaal- en recyclagemarkt”, stelt Peter Houlleberghs. “Ook hier neemt de druk van de harde economische logica toe.

© Wereldsolidariteit

Jef Van Hecken steekt familie van enkele slachtoffers van de instorting van Rana Plaza een hart onder de riem.

© Jan Kint

Het ophalen en verwerken van oude kledij is voor sommigen big business." Ruw geschetst zijn er enerzijds de sociale organisaties zoals WMH, Spullenhulp, Oxfam en enkele lokale organisaties en anderzijds een aantal grote commerciële spelers. Deze laatsten meten zich een sociaal kleedje aan door een deel van hun winst aan een goed doel te schenken, maar het blijven hoofdzakelijk zakelijke bedrijven georganiseerd als nv of bvba. Sinds kort zamelen ook kringloopwinkels kleding in.

De ophaling of verzameling van kleding wordt gereguleerd door OVAM onder bevoegdheid van de Vlaamse overheid. Inzamelaars moeten halfjaarlijks verslag uitbrengen aan die overheid. Omdat de inzameling op gemeentelijk vlak gebeurt, spelen ook gemeenten een belangrijke rol. Nu zij op zoek zijn naar extra middelen, wordt het spel hard gespeeld. Taxeerden ze de kleding eerst per opgehaalde kilo of per container, vandaag schrijven ze een openbare aanbesteding uit. De hoogsteieder haalt dan dat marktaandeel binnen. Het hoeft geen betoog dat WMH uitermate beducht is voor deze evolutie. De trend werd gezet in het Brabantse Assen, maar ook andere lokale besturen spelen met deze idee. Dat het ook anders kan, bewijst de groeiende samenwerking tussen sociale organisaties. Ze verenigen zich in RecycleAid en maken onderling prima afspraken tot en met het delen van containers en ophaalrondes.

Na het ophalen volgt de verwerking. Bij Wereld Missie Hulp wordt gesorteerd in zomer- en winterkleding. Goed selecteren en kritisch controleren is van belang. "Ook voor die sortering en verwerking is het uitkijken met wie je samenwerkt", leerde Peter Houllberghs. "Je schiet je in de eigen voet als je blind en grootschalig met onderaannemers werkt. Niet

alleen geef je de controle uit handen, als enkel de prijs het belangrijkste criterium wordt, krijg je op elke markt met cowboys te maken." Per verwerkte kilo ontvangt WMH 40 cent die vooral besteed wordt aan lokale projecten – van missionarissen of ontwikkelingswerkers – die te klein zijn om structurele steun van grote ngo's te ontvangen.

Een beperkt deel van de ingezamelde kleding verwerkt men in Boechout zelf. Die kledingstukken worden vandaag enkel heel gericht naar projecten in de Derde Wereld verzonden, in het kader van humanitaire hulp bij acute noden of als antwoord op specifieke vragen. Het dumpen van oude kledij die ginds soms de lokale producenten wegconcurrereert, is voor WMH al lang geen optie meer.

Waarden of waarde(n)loos

Zo lopen beide verhalen parallel. Niet alleen omwille van de kledij, maar ook omwille van de gelijkaardige mechanismen die er spelen en bedreigend werken. De winstmaximalisatie creëert onverwachte en ongewenste neveneffecten. Als enkel winst als criterium gehanteerd wordt, beland je logischerwijs in een strategie die sociale, ecologische en culturele aspecten stelselmatig uit het oog verliest. Of het nu gaat om kledingindustrie, landbouw of transport, telkens weer zie je datzelfde mechanisme opduiken. Erger nog is dat deze economische logica vandaag ook binnensijpelt in het onderwijs of in verzorgingsinstellingen. Sommigen diensten of producten zijn echter te kostbaar om ze aan de marktlogica over te laten. Het zet aan tot nadenken, zowel dichtbij in Vlaanderen als het gaat over de organisatie van kinderopvang en ouderenzorg, als op wereldschaal wanneer het gaat over omgaan met water of zaaigoed.

Een jaar na de instorting van de textiel fabriek Rana Plaza in Bangladesh, voerde 'de Schone Kleren Campagne' actie op de Meir in Antwerpen. De Campagne publiceerde reeds in december 2011 een brochure waarin 36 merken, die actief zijn op de Belgische markt, geëvalueerd werden. Het gaat zowel om grote internationale merken als Wrangler, Zara of H&M als om Belgische merken als JBC of e5 Mode. Ondertussen wordt de brochure herwerkt, want evoluties gaan snel. Meer info op www.schonekleren.be of bij Wereldsolidariteit, 02 246 36 81.

"Het vrij laten spelen van de markt is nefast", weten Jef en Peter eensgezind vanuit hun ervaring. Controle van overheidswege en betrokkenheid van niet-commerciële, sociale organisaties op het terrein zijn sleutel-elementen. Voor ons leken ze decennialang verworvenheden, vandaag staan ze onder druk. Peter drukt de vrees uit dat deze evolutie hand in hand gaat met het verlies aan waarden: "Het lijkt alsof een ethisch discours terrein verloren heeft ten voordele van zakelijkheid en een cijfermatige benadering." Een evolutie die overigens ook waarneembaar is in sociale en christelijke organisaties en voorzieningen.

Hoewel dit ook voor Jef een reële trend is, ontwaart hij ook een kentering. Vandaag zien her en der kleine lokale initiatieven het daglicht waarin het delen opnieuw centraal staat. Die nieuwe trend is minder ideologisch of levensbeschouwelijk onderbouwd, maar gaat op zoek naar het 'samen doen'. Daarbij blijkt de sociale component een belangrijke motivatie. Aan ons als Kerk en christelijke organisaties om op deze trein te springen en deze initiatieven vanuit onze traditie te ondersteunen.

DE VREUGDE VAN HET EVANGELIE

ECONOMIE ALS HET BEHEER VAN UNIVERSELE GOEDEREN

Dat paus Franciscus pleit voor een andere manier van omgaan met onze economie is inmiddels genoegzaam bekend. In zijn apostolische exhortatie 'Evangelii Gaudium' haalt hij nadrukkelijk uit naar ongelijkheid en het vooropstellen van winstbejag. Niet zonder kritiek te oogsten. Het Nederlandse blad 'De Elsevier' schreef dat zijn tirade tegen het kapitalisme iets weg heeft van een marxistisch pamflet uit de jaren zestig. Met dit verschil dat hij af en toe verwijst naar een passage uit de Bijbel. Ook rechtse economen, vooral uit de Verenigde Staten, uitten een gelijkaardige kritiek op de economische voorstellen van de paus waarin hij stelt dat geld en economie er zijn om te dienen en geen doel op zich mogen zijn. Is deze kritiek terecht?

Saskia van den Kieboom

Laten we het eens bekijken vanuit een herkenbare situatie dicht bij huis: de komst van de koopzondag in de stad Antwerpen. Sinds de maand september zijn de winkels in het stadscentrum van Antwerpen iedere eerste zondag van de maand geopend. In december, met de feestdagen in het vooruitzicht, zullen ze nog vaker open zijn en ook tijdens de solden in januari zullen we ook op zondag kunnen shoppen. De stad hoopt zo meer bezoekers aan te trekken.

Bekeken vanuit het perspectief van de apostolische exhortatie van paus Franciscus, lijkt een koopzondag op het eerste gezicht redelijk onschuldig. Zeker in het licht van wat de paus schrijft over machtsmisbruik, mensenhandel, uitbuiting en sociale ongelijkheid. Maar toch. Een koopzondag impliceert dat er meer tijd en ruimte gemaakt wordt om te kunnen consumeren en dat minder mensen kunnen genieten van een collectieve vrije (zon)dag. Winst maken gaat vóór het algemeen welzijn. 'Zondagsrust is iets van de vorige eeuw.' Zo reageerde burgemeester Bart de Wever op een aantal betogers tegen de koopzondagen. De idee van een collectieve vrije dag, die ene dag waarvan je zeker weet dat de meeste mensen om je heen ook vrij zijn om eens iets af te spreken, is blijkbaar ouderwets en achterhaald. Belangrijker is het consumeren. De eerste koopzondag in september was alvast een succes en haalde dan ook het nieuws in kranten en op televisie.

"De wereldcrisis, die met het financiële en economische te maken heeft, stelt haar eigen onevenwichtigheden tentoon, en vooral de ernstige afwezigheid van een antropologische oriëntatie, die de mens herleidt tot een enkele behoefte: consumeren." (nr. 55)

De vraag is of we allemaal beter worden van dat consumeren? Ons kapitalistisch systeem doet de winsten van een beperkte groep wel sterk aangroeien, maar bewerkt tegelijk dat dit algemeen welzijn voor een steeds groter wordende groep verder weg lijkt dan ooit. Alles in de wereld lijkt te draaien om geld. Het strafste is dat we dat eigenlijk normaal vinden. Het lijkt wel alsof economische groei het hoofdoel van ons bestaan is geworden. Alsof dit het laatste grote verhaal is dat is overgebleven.

Nochtans beweren een aantal economen, dat dit kapitalistische systeem mensen juist steeds verder uit de armoede haalt en dat uiteindelijk iedereen er beter van zal worden. Volgens hen doorgrondt de paus de oorzaken van de crisis niet voldoende. De Duitse politicus Frank Schäffler formuleerde het als volgt: "De crisis heeft niets met de markteconomie te maken, maar ligt in het wezen van het handelen van de staat en het manipuleren van de prijzen door de rente, die praktisch door de centrale banken en dus de staat vastgesteld wordt."

De werking van een vrijemarkteconomie is en blijft echter een gegeven waar geen volledige controle op is. Paus Franciscus zegt dan ook terecht dat er geen harde bewijzen zijn dat deze vorm van economie uiteindelijk het beste zou zijn voor iedereen. Bovendien is het grote verhaal van de vrijemarkteconomie inmiddels een behoorlijk scheef en oneerlijk verhaal geworden. Enorme winsten enerzijds, onderdrukking en uitbuiting anderzijds. De kledingindustrie is hiervan een concreet voorbeeld. Heel wat van onze hemden en broeken werden onder erbarmelijke omstandigheden geproduceerd.

© Valère Poesen

© Ilse Van Halst

Paus Franciscus

"We vinden het normaal dat alles in ons leven en in onze samenleving draait om geld." (nr. 55)

Volgens de Duitse econoom en ethicus Ingo Pies is paus Franciscus evenwel niet volledig gekant tegen een vrijmarkteconomie en is de paus zich wel terdege bewust van de invloed die de politiek kan uitoefenen op de economie. Wat hem vooral zorgen baart, is het gegeven dat de vrije markt en het winstbejag doelen op zich zijn geworden. Niet het geld moet centraal staan, maar de mens, stelt de paus nadrukkelijk. Want geld is er om te dienen, niet om te regeren. Geld is een handige uitvinding en een praktisch instrument, maar mag geen doel op zich zijn. Wanneer enkel winst maken de agenda bepaalt, verdwijnt iedere ruimte voor solidariteit en ethiek. Enkel het recht van de sterkste geldt dan nog, wat rechtstreeks leidt tot onderdrukking en uitbuiting van mensen.

"Een financiële hervorming die de ethiek ernstig neemt, vraagt om een krachtadig optreden van de politieke verantwoordelijken, die ik hierbij aanmoedig deze uitdaging vastberaden en vooruitziend op te nemen, met inachtneming van de eigenheid van iedere context. Geld moet dienen en niet regeren!" (nr. 58)

Paus Franciscus onderbouwt zijn pleidooi voor een financiële hervorming met een theologische argumentatie. Naastenliefde maakt de kern uit van de christelijke verkondiging. Daarin kan bijgevolg absoluut geen plaats zijn voor enige vorm van ongelijkheid. Hij haalt ook een aantal Bijbels-theologische argumenten aan: onze Vader heeft de mens oneindig lief en is begaan met de noden van zijn volk. De Vader bevrijdt daarom. Dat blijkt

uit het exodusverhaal waarin Hij het volk Israël bevrijdt uit Egypte. De paus citeert ook Jezus: "Alles wat je voor één van deze minste broeders van Mij hebt gedaan, heb je voor Mij gedaan" (Mattéus 25, 40).

De verkondiging van de naastenliefde draagt in zich een duidelijke boodschap van het uit zichzelf treden naar de ander. Zodoende kan de Kerk nooit blind zijn voor onrechtvaardigheid en ongelijkheid. In zekere zin is godsdienst daarom nooit louter een persoonlijke aangelegenheid, maar oefent ze wis en zeker ook invloed uit op het politieke en het sociale leven.

"We weten dat God het geluk van zijn kinderen verlangt, ook op aarde, ook al zijn ze geroepen tot de eeuwige vervulling, want Hij heeft alles geschapen "om er rijkelijk van te genieten" (cfr. 1 Tim 6, 17), om er "allen" van te genieten." (nr. 182)

Als christenen zijn wij allemaal geroepen om ons in te zetten voor een betere wereld. Niemand is vrijgesteld om zich niet in te zetten voor een gelijkere en meer rechtvaardige wereld. Momenteel is de gelijkheid en rechtvaardigheid ver te zoeken. In het Westen zijn de consumptiemogelijkheden eindeloos terwijl in andere delen van de wereld nauwelijks genoeg voedsel en drinkwater is voor iedereen.

"Niemand zou mogen zeggen dat hij zich ver van de armen ophoudt omdat zijn levenskeuzes hem meer aandacht doen schenken aan andere taken." (nr. 201)

Een structurele aanpak van armoede begint volgens paus Franciscus bij het herstructuren van onze economie. We moeten financiële

en sociale ongelijkheid aanpakken, omdat deze sociale ongelijkheid een bron is van vele kwalen in de samenleving. Wanneer we over economie spreken, moeten we niet denken aan winstbejag en de autonome werking van de vrije markt, maar aan dat wat economie moet doen: het verdelen van inkomsten.

"De economie, zoals het woord het zelf zegt, zou de kunde moeten zijn om op een adequate manier het gemeenschappelijke huis dat de hele wereld is, te beheren." (nr. 206)

De woorden van paus Franciscus klinken mogelijk hard voor al wie welstellend is, hard werkt voor een eigen bedrijf en daar veel geld mee verdient. De paus wil echter niet tot mensen spreken als hun vijand of tegenstander. Hij wil hen een duidelijke boodschap meegeven. Een duidelijke christelijke oproep zoals Jezus deed in het evangelie van Matteüs, toen een koopman Hem vroeg wat hij zou moeten doen om het eeuwige leven te verkrijgen. "Je bezit verkopen en de opbrengst aan de armen geven", luidde Jezus' antwoord, goed wetend dat dit absoluut niet gemakkelijk en evident is. Het zet ons wel aan tot nadenken over ons eigen consumptiegedrag. Wat hebben we echt nodig? En wat kunnen we best missen? Het is een voorzichtige eerste stap, maar we moeten ergens beginnen.

TUSSEN BELANGEN EN ZORG

DE TOEGEVOEGDE WAARDE VAN SPIRITUELE ZORG IN VOORZIENINGEN

© Jan Klnt

In Borgerhout gaan een aantal senioren samen op kot. Net als studenten hebben ze een eigen sociale woning met een gemeenschappelijk deel met een keuken. Zo kunnen ze samen koken en eten als ze dit wensen. Vanuit Ouderenzorg krijgen de senioren ondersteuning op maat en professionele zorg indien nodig. Op deze manier kunnen ouderen langer zelfstandiger wonen en wordt vereenzaming tegengegaan.

Mensen komen niet naar een ziekenhuis of een woonzorgcentrum om de pastor, maar omdat er een gezondheidsprobleem is. Hoe sterk kunnen ziekte en hulpbehoevendheid ingrijpen op je leven en je werk, je gezin, kortom op al je relaties, ook die met God? Het gooit je leven overhoop. Waar ben je dan nog? En dan zegt een verpleegkundige me: "Sla maar eens een babbeltje met hem. Hij kan dat wel gebruiken." Een boeiende zending, toch?!

Filip Zutterman

Zo'n uitspraak laat aanvoelen dat hulpverleners enerzijds antennes hebben om 'ontsnappende' verwerkingsprocessen – hier mag het iets 'meer' zijn – bij hun patiënten en bewoners te herkennen, maar anderzijds weinig zicht hebben op hoe dat dan kan en wie ze dan moeten aanspreken ('meer' is in dit geval dus een babbeltje).

Altijd al heb ik dergelijke doorverwijzingen ervaren als een aangenaam appel. Aangenaam omdat de laagdrempeligheid van een babbeltje de nodige ruimte biedt voor een contact dat niet gevangen zit in hulpverlening, maar gaat over het willens-nillens-leren-leven met wat je overkomt. Een appel tegelijk, omdat babbeltjes slaan en laagdrempelig werken in het economisch schaarstedenken klinken als iets dat kan worden weggeknipt. Daarom is het belangrijk

om te zien wat er op het spel staat en wat dat betekent voor de pastorale zorg.

Ken je wereld

Vele jaren in de praktijk hebben mij geleerd hoe belangrijk het is om te weten waar je staat en hoe je wordt gepercipieerd. Spirituele zorg hoort in voorzieningen structureel niet tot de corebusiness, maar kan wel in de marge van de organisatie gedijen. Vertrouwend op mijn expertise durf ik voluit en resoluut te gaan voor spiritualiteit. Daaronder versta ik een persoonlijk doorleefd gebedsleven, een 'getraind' gericht zijn op God, als degene 'die al wat leeft bemint' (WS 11, 26). Daar vind ik de bron van elk appel, van een tegenover dat mensen voedt en opricht en in wiens naam ik zelf ook appel kan zijn, voedend en oprichtend en in die zin ook soms confronterend, want opstaan is niet altijd de meest gemakkelijke zaak. Hoe houd je waardigheid en humaniteit hoog in een realiteit van voortschrijdende aftakeling?

De structurele kant

De subsidiërende overheid beschouwt levensbeschouwing niet als een gezondheidsdiscipline. Financiering van pastores is daardoor ondoorzichtig en in bepaalde zorgvelden niet voorzien, zoals in de ouderenzorg en de gehandicaptenzorg. Maar ook psychiatrische instellingen en algemene ziekenhuizen zijn op vlak van financiering fragiel, zie de teruglopende mandaten en het verdwijnen van sacrale ruimten.

Bovendien kiest de overheid in naam van de pluraliteit voor een neutrale houding in deze. Ondertussen getuigen patiënten, bewoners, cliënten en hun omgeving, vanuit de existentiële situatie waarin ze zijn terechtgekomen, hoe onderliggende 'spiritueel' geladen velden bron

van steun en troost kunnen zijn, ondanks en in alles wat ze meemaken. Laat dit maar een pleidooi zijn voor het oprichten van een forum dat in de beleids- en financieringskaders opkomt voor het reële spirituele verlangen van mensen en de effectieve ondersteuning van spirituele zorgverleners.

Geïntegreerde professie

Dat vraagt om een stevige professionaliteit die standhoudt als het leven 'vragelijk' wordt. Maar dat volstaat niet. In een context waarin het management bepalend is voor de koers die gevaren wordt, is voluit gaan voor spiritualiteit ook altijd durven kijken naar de uitvloeisels: aan de vruchten kent men de boom.

“ Babbeltjes slaan en laagdrempelig werken: het klinkt in het economisch schaarstedenken als iets dat kan worden weggeknipt. ”

In die zin volg ik de Zuid-Afrikaanse theoloog Nolan die stelt dat de blijde boodschap maar blij is, als ze blij maakt. Dan pas is spirituele zorg een toegevoegde waarde als mensen troost vinden en kracht voor een volgende stap. Omdat onze insteek vaak laagdrempelig is – gelukkig maar – en dus iets heeft van een ondeskundig luisterend oor of een hand in een andere hand, is het in een medisch-technische context erg belangrijk om ook de professionele bijdrage zichtbaar te maken. Zeker omdat mensen in hun ziekte bijzonder eenzame processen gaan die zeker spiritueel geladen zijn. Daarom houd ik een pleidooi om onze vruchten te leren benoemen als rijpe en dus voedende bestanddelen in de gezondheidszorg.

TROEVEN OM ELKAAR TE WAARDEREN

LICALAB, EEN TESTOMGEVING VOOR BEDRIJVEN EN ZORGORGANISATIES

© Licalab

In ruil voor kookles geven jongeren van de verpleegsterschool HIVSET ouderen computerles. Beiden varen er wel mee en verdienen zo 'troeven' die ze dan weer elders kunnen inzetten ...

Licalab, de afkorting van 'Living and Care Lab', is een proeftuin voor wonen en zorgen.

Opgestart in 2013 in een samenwerking tussen de Hogeschool Thomas More, Stad Turnhout, SEL Kempen en Welzijnzorg Kempen, wil het mensen dichter bij elkaar brengen, de levenskwaliteit van ouderen verbeteren en hen helpen om langer zelfstandig of ondersteund thuis te wonen. "Daartoe helpt de organisatie bedrijven en zorginstellingen bij het ontwikkelen en uittesten van nieuwe producten die een oplossing bieden voor kleinere of grotere problemen van ouderen op het vlak van wonen en zorg", verduidelijkt panelmanager Els Maes van Licalab.

Kristin De Raeymaecker

"Begin september startten we met een gloednieuw project: de test van een vernieuwend ontbijt. We testten vijf verschillende mixen van verse voeding in potjes bij een dertigtal mensen met slikproblemen die in woon- en zorgcentra verblijven", vertelt Els Maes. "De bedoeling van de mix is tweevoudig: ondervoeding bij oudere mensen tegengaan en de slikreflex bij demente personen stimuleren." Els Maes zoekt en contacteert proefpersonen uit

Turnhout en de Kempense regio, begeleidt de testfase en de feedback.

"Nagaan of nieuwe initiatieven ook echt werken is uiterst belangrijk. Het kan immers dat een nieuw product op papier mooi lijkt, maar in werkelijkheid te duur is, te moeilijk in gebruik is of te stigmatiserend werkt", weet Kelly Verheyen, die het Licalab-team leidt in samenwerking met Vicky Van der Auwera, Leen Broeckx en Els Maes. Dit viertal is permanent op zoek naar ideeën en vrijwilligers (onder meer via de website www.licalab.be).

Een project dat volop loopt, is de zorgmunt, ontwikkeld door Time2Care, een coöperatieve organisatie. De zorgmunten kregen in Turnhout, stad van de speelkaart, de benaming 'troeven' mee. "Een troef is een gemeenschapsmunt waarmee overheid, maatschappelijke organisaties, ondernemers en inwoners elkaar kunnen waarderen", legt Els Maes uit.

“ Het project 'de zorgmunt' ziet de oudere niet alleen als zorgvrager maar ook als zorgaanbieder. ”

Time2Care ziet de oudere niet alleen als zorgvrager maar ook als zorgaanbieder. Els Maes: "Doel is ook om jong en oud met elkaar in contact te brengen zodat ze talenten of diensten kunnen uitwisselen. De een 'betaalt' de ander met troeven, die deze op zijn beurt weer kan ruilen tegen andere diensten of kan verzilveren, bijvoorbeeld in de vorm van een korting op een activiteit in het cultureel centrum De Warande."

Betty Wijnen engageerde zich als vrijwilligster in het zorgmuntproject. Via www.troeven.be biedt ze zich aan om verstelwerk te doen. "De

troeven die ik zo 'verdien', ruil ik liever dan ze te verzilveren", zegt ze. "Ik engageer me vooral omdat het veel voldoening geeft en om de waardering die je krijgt, niet voor het geld." In Nederland, waar reeds enige tijd dergelijke projecten lopen, is het verzilveren van de zorgmunt er zelfs helemaal uitgegaan en blijft nog enkel het ruilen van diensten bestaan.

Ook de stad Turnhout is het troevenproject genegen. Zo kun je er troeven verdienen door bijvoorbeeld zwerfvuil op te ruimen of op te treden als inburgeringscoach voor iemand die zich wil integreren. Momenteel zijn de Kempen de uitvalsbasis van het troevenproject, maar op termijn wil Time2Care het uitbreiden naar heel Vlaanderen.

Op dit ogenblik zitten er vijf projecten in de pijplijn. Naast de ontbijtmix en de zorgmunt, kunnen zorgbehoevenden of minder mobiele mensen via het internet voedsel, kleding en medicatie bestellen, die dan via een samenwerking met bpost in één pakket aan huis geleverd worden. Het project Mantelzorgondersteuning wordt nog volop uitgewerkt. Via trainingen wil het de mentale draagkracht van mantelzorgers op duurzame wijze vergroten.

Een vijfde project 'sociaal makelaar' zit nog in de denkfase. Els Maes licht toe: "Via een sociaal makelaar, die inzet op wederzijdse dienstverlening en steun tussen bewoners in een wijk of buurt, willen we kwetsbare ouderen ondersteunen om zo lang mogelijk en zo kwaliteitsvol mogelijk zelfstandig thuis te wonen. Zo dragen we bij tot de vermaatschappelijking van de zorg."

Meer info bij Els Maes, 0478 746 054, els.maes@licalab.be.

ONTMOETING MET GOD

OP WEG VANUIT HET EUROCAT-CONGRES

*Paderborn, vrijdag 9 mei 2014.
Tegenover mij zit een Burundese
vrouw die zich al twintig jaar
inzet in Zwitserland voor de
parochiecatechese en het
catechumenaat met volwassenen.*

*Een Oekraïense zuster die al meer
dan tien jaar in Rusland werkt,
vertelt droogjes: “**Ons bisdom
beslaat zesduizend kilometer
van oost naar west. Ik leg mijn
pastorale bezoeken af met het
vliegtuig.**” Vertegenwoordigers van
het catechumenaat uit zeventien
landen kwamen in mei in Duitsland
samen voor de 24ste editie van
het Europees Congres over het
Catechumenaat EuroCat. Het
werd een schat aan fascinerende
ontmoetingen en uitdagende
inhouden. Geniet even mee ...*

Johan Govaerts

Hoe kunnen volwassenen vandaag gemeenschappelijk christen worden? En dat net in een tijd waarin christelijke gemeenschappen kleiner worden ... Dat is het startpunt van de reflectie in referaten en werkgroepen, maar ook en vooral in concrete uitwisselingen en ontmoetingen.

Tijdens de eerste avond maak ik kennis met Patrick, mijn Luxemburgse collega die naast Duits en Frans ook nog Nederlands blijkt te kennen. Hij vertrouwt me toe: “Traditionele Luxemburgse parochies zijn aan het sterven. Als je zoekt waar leven is in de Kerk, dan is dat niet in de autochtone Luxemburgse parochie, maar in de Portugese of de Franse gemeenschap.” Hij vervolgt: “Er is ook een reorganisatie van het bisdom aan de gang: we gingen van 287 parochies naar 57 federaties en hopen tegen 2020 uiteindelijk 30 nieuwe parochies te hebben.”

“**We moeten Kerk niet denken als iets dat voor eeuwig vastligt, maar als iets dat voortdurend ‘wordt’.**”

Dr. Bernd Lutz uit Keulen reageert: “We spreken in Europa vaak over een re-evangelisatie. Ik ben heel sceptisch over die ‘re’, want dat wekt de indruk dat we willen terugkeren naar wat ooit was. Wij moeten veeleer evolueren naar nieuwe vormen van gemeenschap.”

Knecht, priester, ambachtsman

Dr. Hans Hobelsberger uit Paderborn legt uit hoe maatschappelijke ontwikkelingen het ‘toebehooren’ aan de geloofsgemeenschap sterk hebben beïnvloed. “Mijn vader had als tweede kind in de jaren vijftig drie

mogelijkheden: knecht worden, priester of ambachtsman. De laatste optie was de beste, want hij moest dringend z'n kost verdienen. Zijn biografie was helder vooraf uitgetekend”, vertelt Hobelsberger. Voor zijn eigen biografie – geboren in de jaren zestig – waren de mogelijkheden talrijker. “Mijn biografie hangt niet meer vast aan mijn afkomst. Dus moet ik zelf instaan voor mijn eigen maatschappelijke positionering.”

De evolutie naar dit individuele perspectief betekent niet het einde van de gemeenschap, maar wijzigt wel de toegang tot die gemeenschap. Lutz bouwt hierop voort: “De geloofsgemeenschap moet een ervaringsruimte aanbieden waarin de ontmoeting met God mogelijk wordt. Ze moet daartoe een open communicatiesfeer scheppen waarin ook controversiële discussies niet uit de weg gegaan worden. Daarom hebben we medewerkers nodig die bereid zijn zichzelf en hun geloof in vraag te laten stellen.”

Bij een avondlijk streekbiertje komen de tongen los. Een Franse collega vertelt: “De lange catechumenale traditie in Frankrijk moet veel genuanceerder begrepen worden dan vaak wordt beweerd. Lange tijd werden begeleidingsgroepen gevormd die zich ontfermden over de catechumenen. Deze groepen vormden bijna een ‘tweede Kerk’ naast de gewone parochiegemeenschap. Ze volgden ook een eigen agenda die zeer weinig met de officiële ritus te maken had. Pas gedurende de laatste jaren groeide de aandacht voor initiatie in de liturgie.” Eva-Maria uit het Duitse bisdom Freiburg verwijst niet zonder trots naar de diocesane website. “Hierop bieden we korte filmpjes aan met getuigenissen van mensen die als volwassene gedoopt zijn”, vertelt ze enthousiast. “Ze werden intussen

© Johan Govaerts

Ludieke werkmethode hielpen de deelnemers aan EuroCat om de Kerk 'wordend' te leren denken. Enkel zo kan er een ander perspectief ontstaan.

© Johan Govaerts

Een tip: Ga eens voor de aanvang van een gewone werkvergadering een twintigtal minuten samen naar de kerk en zwijg daar. Dan ervaren mensen iets unieks.

al meer dan vierduizend keer bekeken!" Nieuwsgierig surf ik zelf ook even naar www.katholisch-werden.de.

Spoken in je hoofd

Ron Lewinsky, vicaris van het bisdom Chicago in de Verenigde Staten, getuigt over de succesvolle start van het catechumenaat in de jaren zeventig. Momenteel wordt het bisdom echter geconfronteerd met het probleem dat er steeds minder gevormde pastores en religieuzen zijn. "Tegenwoordig is het heel moeilijk om mensen warm te laten lopen voor de Kerk. Ze struikelen over ethische kwesties of haken af omwille van het kindermisbruik door geestelijken. Als mensen naar ons komen, dan spoken die vragen door hun hoofd. Aan ons om daarop een antwoord te geven. Dat moeten we doen. We mogen dat niet uitstellen, hoe moeilijk het soms ook is", weet Lewinsky. Hij vervolgt: "De Kerk aanvaarden als 'sacrament van Christus' is lang niet altijd evident vandaag. Soms haken mensen daarop gewoon af. Maar als je samen op weg gaat, dan kan een mens echt veranderen. De band met Christus verandert alle andere relaties die je hebt. Je wordt 'christen', een ander iemand. Meer nog: het verandert ook de gemeenschap!"

Dr. Christian Hennecke uit Hildesheim licht toe hoe het catechumenaat kerkvorming in de hand kan werken. Hij gebruikt een modern beeld dat we allemaal begrijpen: "Alle pc's hebben een Operating System (OS). Zou het niet kunnen dat ons kerkelijk OS niet geschikt is voor het catechumenaat? Om een geschikt OS te hebben, moeten we Kerk niet denken als iets dat voor eeuwig vastligt, maar als iets dat voortdurend 'wordt'. Kerk worden, christen worden, leerling worden. Als we Kerk

'wordend' leren denken, kan er een ander perspectief ontstaan."

Stappenplan

Hennecke werkt meteen concreet uit hoe je deze kerk-wording kan invullen. "De eerste stap is evangelisatie. Dat kan al op 'gewone' momenten gebeuren zoals ouderavonden voor de eerste communie of het vormsel. We vertellen toehoorders over het geloof zonder dat ze er een voorgeschiedenis in hebben. Dat biedt kansen, maar als je het onhandig of verkeerd aanpakt, kan het ook een gemiste kans worden." Vervolgens leer je samen een gelovige leergemeenschap te worden. Hennecke: "Jongere generaties leren van ouderen en omgekeerd hoe je leven en geloven kan verbinden."

De volgende fase wil je de blijde boodschap leren kennen. Het evangelie tot leven brengen omvat echter meer dan samen de Bijbel lezen, benadrukt Hennecke. "Het gaat niet om de methode, maar om Christus die zelf mensen samenbrengt in broers en zussen." Een vierde stadium focust op liturgie en leven. "De beleving van de liturgie heeft impact op de beleving van mensen", weet Hennecke. "Ga eens voor de aanvang van een gewone werkvergadering een twintigtal minuten samen naar de kerk en zwijg daar. Dan ervaren mensen iets unieks." Het vijfde en laatste onderdeel tot slot: de armen dienen. Hennecke: "We moeten ons steeds opnieuw de vraag stellen: wat heb ik gedaan voor een ander? Sociaal engagement spreekt velen aan vandaag."

Op de terugweg zindert de slotconclusie nog na: "Gemeenschappen moeten zichzelf herbronnen en zich herdefiniëren vanuit wat hen

'warmt'. We neigen ernaar het catechumenaat vooral als iets organisatorisch te zien. Maar het gaat om spiritualiteit. Gemeenschappen moeten hun eigen relatie met Christus terug op het spoor komen!" Zou dát niet de geheime aantrekkingskracht kunnen worden voor nieuwe christenen?

Stapstenen: Bijbels-spirituele catechese

De Franse uitgave *Rencontre avec Jésus le Christ* biedt een vlot toegankelijke handleiding bij het catechumenaat voor volwassenen. CCV in Gent vertaalde de eerste modules van deze map in het Nederlands. Dit groeide uit tot een verrassend boeiende Bijbels-spirituele catechese die CCV Antwerpen bij wijze van smaakmaker in zes avonden aanbiedt. Voor al wie herbronning zoekt, wie het geloof wil ontdekken, of wie inspiratie zoekt om met volwassenen of jongeren aan verkondiging te doen, is dit een unieke kans. Laat je onderdompelen in deze zes stapstenen.

Deze avonden vinden plaats in Den Bijenkorf in Sint-Job-in't-Goor en starten op 13 januari. Voor alle verdere info: surf naar www.ccv.be/antwerpen/vorming/id/10900

ATTENT-IE! ATTENT-IE!

NIEUW NETWERK VOOR DIACONIE IN ONS BISDOM

© Thomas More Turnhout

Goededoelendag op Thomas More – Campus Turnhout. De aftrap werd gegeven met een fairtradeontbijt ten voordele van een Thomas More-project in Boa Vista en Broederlijk Delen. Op de tafel: 65 Turkse broden, een vijftiental zelfge(s)maakte confituren, 22 liter eieren, 9 kg spek ... Aan tafel: maar liefst 299 vroege vogels die smulden voor het goede doel.

Op 28 november wordt het nieuwe diaconale netwerk van het bisdom Antwerpen gelanceerd. Het kreeg vorm na een studiedag van diaconale medewerkers in een ad hoc werkgroep. Doel is mensen en groepen te verbinden en in het maatschappelijke debat een stem te zijn van wie in de marge van de samenleving leeft. Ook jij bent welkom.

Lea Verstricht

Het Bijbelse verhaal roept ons op bijna elke bladzijde op om werk te maken van een rechtvaardigere samenleving. En dat is ook waarvoor veel mensen op heel verscheiden plaatsen en heel verscheiden manieren zich in onze samenleving inzetten: voor een wereld waarin geen honger bestaat, waarin tranen gewist zullen zijn, waarin mensen recht wordt gedaan.

In november vorig jaar troffen zij elkaar op uitnodiging van de diocesane Commissie Rechtvaardigheid en Vrede en het vicariaat Caritas en Sociale Werken. In de lijn van het spoor 'diaconie' van Kerk onder Stroom en in navolging van haar interne denkoefening tijdens de gespreksronde ter voorbereiding van de visietekst, wilde de Commissie alle diaconale medewerkers samenbrengen om na te denken over hun corebusiness. De deelnemers kwamen uit verschillende hoeken en werkvelden van ons bisdom. Wat ze gemeen hebben, was hun aandacht voor wie in de marge leeft,

voor wie niet gezien of gehoord wordt in onze samenleving, voor wie niet de kansen krijgt die als vanzelfsprekend worden ervaren. De manier waarop deze aandacht in concrete daden omgezet wordt, verschilt sterk. Maar op de studiedag was de gedrevenheid van het engagement elke seconde voelbaar. Je kon er niet omheen: geloof en leven zijn voor de deelnemers aan die dag geen onbekende voor elkaar, maar wederzijds en essentieel verbonden. (Lees meer hierover in de benadering van Johan Verstraeten over *Profetisch Kerk-zijn in de samenleving van vandaag* in *Relevant* januari-februari 2014, blz. 8-9)

Een werkgroep werkte de denkpiste van de studiedag verder uit en onderkende de nood aan een diaconaal netwerk. Het doel is dubbel. Ten eerste wil het netwerk stimuleren, activeren en ondersteunen wat er reeds in het kader van een bepaalde thematiek georganiseerd wordt door de verschillende organisaties te velde. Daartoe wil het inspireren en verbinden: vrijwilligers en beroepskrachten die in de directe actie staan zowel als wie ijvert voor structurele aandacht voor deze maatschappelijke vraagstukken in de politiek, de economie, de maatschappelijke instellingen, de Kerk en het middenveld.

Op de studiedag bleek immers hoezeer er nood is bij de diaconale werkers aan ontmoeting en uitwisseling. Diaconale werkers blijken al te vaak geïsoleerd te werken, of weten zich nog amper verbonden met het ruimere geheel van de diocesane Kerk. Dat is niet vreemd omdat de inzet voor mensen die niet meetellen vaak een heel lokale en specifieke inzet is. Concrete noden spelen zich vaak vlakbij af en we spelen er dan ook best direct op in. Elkaar en elkaars werk leren kennen, kan al inspirerend en stimulerend zijn. Concrete ervaringen kunnen

worden gedeeld. Zo ontstaan nieuwe mogelijkheden om naar situaties en aanpak te kijken. Door de waaijer aan bestaande initiatieven op kerkelijk en socio-cultureel vlak te leren kennen, kan men onderling samenwerken, verbindingen maken en doorverwijzen. Dit altijd met een doel voor ogen: de concrete mens die plaats geven die hem of haar toekomt.

“ Diaconale werkers die zich vaak heel concreet te velde inzetten, ervaren de nood aan ondersteuning, ontmoeting en uitwisseling, kortom aan een bredere omkadering. ”

Ten tweede wil het netwerk een denktank zijn die zowel in binnen- als in buitenland de ontwikkelingen opvolgt die nefast zijn voor kwetsbare mensen. Het onderzoekt welke mechanismen spelen om beter inzicht te verwerven in de problematiek om zo inhoudelijke voeding te geven aan de werkers en beleidsmakers op de verschillende niveaus. Vanuit de dwarsverbindingen wil het netwerk dan ook een gedragen stem ontwikkelen in het maatschappelijke debat.

Je bent welkom op de volgende diocesane trefdag op vrijdag 28 november 2014 van 9 tot 16.30 uur in het provinciaal vormingscentrum te Malle. Prijs: 10 euro. Inschrijven bij Trefdag Diaconaal Netwerk, Paul Renders, 03 202 84 30 of paul.renders@bisdomantwerpen.be.

NIGHT FEVER

EEN KAARSJE BRANDEN
IN DE ONZE-LIEVE-VROUWEKATHERDAAL

© IJD

Zaterdag 16 augustus in de Antwerpse binnenstad. Jong en oud, Vlamingen en Nederlanders, aangevuld met anderstalige toeristen, deden inkopen in de drukke winkelstraten, bezochten musea, genoten van een boottocht op de Schelde, slenterden genietend langs de prachtige panden in de stad of vleiden zich neer op een van de vele terrasjes. Tegen de avond gebeurde er plots iets onverwachts. Uit de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal op de Handschoenmarkt waaierden vele jongeren naar buiten. In hun handen een dienblad vol kaarsjes. Iedere voorbijganger boden ze een kaarsje aan met de boodschap:

“Voor jou. Een geschenkje van ons. Als je wil, kun je het nu aansteken in de kathedraal!”

Martha Hoffenkamp

De mensen reageerden verbaasd. Sommigen hadden geen zin in dit cadeautje en liepen de jongeren straal voorbij. Maar dat waren er maar weinig. De meeste voorbijgangers namen het kaarsje enigszins verbaasd maar ook met plezier aan. Soms waren het gezinnen met kinderen die de kaarsjes aangeboden kregen. De ouders kregen niet eens de tijd om te beslissen wat ze zouden doen. Hun kroost had de kaarsen al aangepakt en huppelde ermee in de richting van de grote openstaande kerkdeur.

In de Venerabelkapel in de kathedraal groeide beetje bij beetje een zee van lichtjes. Zachtjes werd gezongen. Sommige bezoekers stapten snel en vastberaden binnen, anderen onzeker en zoekend, maar allen brandden hun kaarsje in de kapel. Telkens een nieuw klein lichtje bij de veelheid aan vlammetjes. En met iedere kaars, zo kon je merken, werd er ook een stil gebed, een dank-je-wel of een verlangen uitgesproken. Zoveel lichtjes van zoveel mensen.

De avond verstreek maar de stroom bleef groeien. Ik zag zelfs moslima's die aarzelend, even polsend of het wel goed was – “Natuurlijk, loop gerust verder!” – hun lichtjes plaatsten. Ik zag verbaasde Japanners die een selfie maakten terwijl ze een kaarsje brandden. Ik zag een gespierde stoere man met tatoeages die voorzichtig een kaarsje in zijn veel te grote handen koesterde. Ik zag een jongen die zijn vrijgezellenfeestje vierde in een glitterpakje maar toch even binnenliep in de kathedraal. Neen, dat laatste stukje naar het altaar durfde hij niet te gaan. Dat was niet eerbiedig, vond hij zelf. Maar alsjeblief, misschien wilde een van onze jonge mensen zijn kaarsje aansteken en neerzetten? Met een gebed voor zijn aanstaande huwelijk?

Eigenlijk kan ik niet beschrijven wat er die nacht in de kathedraal van Antwerpen gebeurde. Je had erbij moeten zijn. Dan had je ze ook gezien, al deze mensen. Dan had je ook die oude man zien staan, met de arm van zijn dochter om zich heen geklemd of dat jonge kind, dat op de arm van papa heel voorzichtig een kaarsje aan mocht steken. Je had onze jongeren horen zingen. Net als ik, was je vast betoverd geweest door zoveel kaarsvlammen die zoveel gebeden uitstraalden, nog lang nadat iedereen de kerk 's avonds al weer verlaten had.

En als je dan onze bisschop Johan Bonny en vicaris Bart Paepen daar midden in de nacht nog even had zien staan kijken, had je gemerkt dat de monstrans daar zo stil en rustig het middelpunt vormde. En had je ook gevoeld dat God naar ons glimlachte.

Ruim 1.400 bezoekers bezochten de eerste editie van Night Fever in de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal op 16 augustus. Night Fever is een internationale beweging, gestart in Keulen, die kerken probeert te inspireren om op de derde zaterdag van zoveel mogelijk maanden de kerkdeuren 's avonds te openen voor voorbijgangers en deze mensen ook werkelijk uit te nodigen voor een moment van licht en stil gebed. Dit wordt al in veel steden gerealiseerd. Op 20 december organiseren wij opnieuw Night Fever in onze kathedraal. Ook jij bent welkom!

GROEP IN DE KIJKER

DE SCHAKEL SPRINGT IN DE BRES VOOR WIE MAATSCHAPPELIJK KWETSBAAR IS

© Martine Van Den Kinschot

© Martine Van Den Kinschot

*Ook Sint-Jozef Rijkevorsel, idyllisch gelegen aan de vaart Dessel-Schoten met zijn steenbakkerijenverleden, heeft zijn Meir. Op nummer 11 – recht tegenover de kerk - heeft De Schakel zijn intrek genomen. Het hoekhuis nodigt voorbijgangers uit om een kijkje te nemen in de mooi verzorgde winkel met tweedehandskledij annex ontmoetingsruimte en om de aankondigingen van de activiteiten te lezen. **Naast de inkomdeur krijg je al meteen een doordenker mee: wie is maatschappelijk kwetsbaar?***

Raf Janssen

De vrijwilligers van De Schakel, een lokale Welzijnsschakel in Sint-Jozef Rijkevorsel die zich inzetten voor wie het om welke reden ook moeilijk heeft, hadden geen Welzijnscampagne *Armoede (op den) buiten* nodig om zich te realiseren dat armoede wel degelijk om zich heen grijpt en ook in hun gemeente heel verdoken aanwezig is. "Vooral wonen en openbaar vervoer zijn voor mij een probleem", getuigt Peter, een deelnemer van de maandelijkse praatgroep. "Mijn woning is zo slecht geïsoleerd dat een grote hap uit mijn maandelijks budget naar stookkosten gaat. En om in de winkel aan de andere kant van het dorp te geraken, moet ik drie verschillende bussen nemen."

Elke mens verdient respect en heeft basisrechten, luidt de visie achter Welzijnsschakels. Elke

schakel roept mensen op om zich op vrijwillige basis en in collectieve verbondenheid in te zetten voor meer gelijke kansen en tegen uitsluiting door armoede of afkomst. Ieders bijdrage wordt daarbij gewaardeerd. Dat probeert de Welzijnsschakel in Rijkevorsel elke dag opnieuw waar te maken om zo te groeien naar een sterke groep.

“ Je kunt wel recht hebben op iets, maar dat wil in de realiteit niet meteen zeggen dat je ook jouw recht krijgt. ”

Elkaar ontmoeten staat daarbij altijd centraal. "Mogelijkheden te over", weet vrijwilligster Greet te vertellen. "Een praatje in de winkel of echt op verhaal komen in de ontmoetingsruimte bij een kopje koffie terwijl de (klein-) kinderen zich vermaken in de speelhoek. Of op de jaarlijkse feestelijkheden: het sinterklaasfeest en de uitstap(pen)." Want ook al heeft elke mens basisrechten, in de realiteit is het niet voor iedereen altijd even makkelijk om zijn of haar rechten op te nemen. "In de maandelijkse praatgroep wisselen mensen met en zonder armoede-ervaring van gedachten over hun wedervaren met ontoereikende mobiliteit, kinderopvang, kennis van premies en tegemoetkomingen inzake gezondheidszorg, omgaan met kredieten, enzovoort."

Ze gaan met hun vragen en bekommernissen ook in dialoog met beleidsverantwoordelijken. "Het kunnen praten met mensen in dezelfde situatie is voor mij erg belangrijk, omdat het me een hart onder de riem steekt", getuigt Annita, een van de deelnemers en ervaringsdeskundige. "Je komt in contact met gelijkgezinden, je kunt je hart luchten en je beseft dat je er niet alleen voor staat."

Talenten aanspreken is een andere rode draad in onze werking. Mensen zijn altijd méér dan hun probleem dat ze soms uiterlijk meedragen. In de hobbyclub en tijdens het budgetkoken worden mensen aangesproken op hun krachten, capaciteiten en vaardigheden. Dat veronderstelt respect voor elkaar. Dat is makkelijker gezegd dan gedaan. Om iemand onbevooroordeeld tegemoet te treden, is het belangrijk dat je jouw eigen normen- en waardenpatroon even niet als het enige zaligmakende denkkader beschouwt.

De vrijwilligers van De Schakel zijn er alvast van overtuigd: gelijke kansen zien begint met elkaar te ontmoeten en samen te werken in solidariteit en openheid voor ieders sociale, culturele of levensbeschouwelijke achtergrond.

Iedereen beschermd tegen armoede? Sociaal onrecht treft één op zeven mensen in ons land. Zo luidt het thema van de adventscampagne van Welzijnscampagne dit najaar. Welzijnscampagne nodigt je uit om jouw steentje bij te dragen. Meer info over de campagne en alle initiatieven in onze regio vind je op www.welzijnscampagne.be (surf naar 'uw regio') of via e-mail fons.corten@welzijnscampagne.be of kristien.sestig@welzijnscampagne.be, 03 217 24 90.

Wil je meer informatie over Welzijnsschakels en/of het opstarten van een lokale Welzijnsschakel? Surf naar www.welzijnsschakels.be of neem contact op met Raf Janssen op 03 217 24 90 of raf.janssen@welzijnsschakels.be.

ESTAFETTE

MEDEWERKER UIT DE KERK AAN HET WOORD

Paul Renders is sinds twee jaar aan de slag als pastoor van de binnenschippers, na een heel ander levensparcours. Want Paul trok als leek naar Chili om er les te geven, werd daar priester, ja zelfs rondtrekkend franciscaan-minderbroeder in de woestijn ...

© Apostolaat der Schippers

Paul Renders, franciscaan 'made in Chili'.

“

Onophoudelijk gutst de regen tegen de raampjes van het kerkschip in het Antwerpse Houtdok. “Van de woestijn naar het water!” Niets in zijn Kempisch-Limburgse afkomst wees erop dat Paul, straks 62, ooit de herder zou worden van de ‘personele’ parochie van de heel sterk aan elkaar hangende binnenschippers.

Wat hij met de papelepel meekreeg was sociaal engagement vanuit een diep-christelijk gezin. Niet toevallig hangt in zijn woonkamer een fotootje van Cardijn. Vader Renders klom binnen het ACV op tot algemeen voorzitter van de mijnwerkerscentrale en verhuisde daarom van Averbode naar Heusden toen Paul negen jaar was.

Hoe een mens soms gestuurd lijkt ... Toen het midden de jaren zestig zo vreselijk winterde dat het internaat van de minderbroeders-franciscanen enkele dagen vrijaf gaf, verveelde hij zich. Door de sneeuw baggerde de tiener naar

de dorpswinkel om er een boekje Italiaans te kopen. Er was er alleen eentje in het Spaans. Hij leerde dat zo vlot dat de scouts van Averbode hem op zijn zestiende vroegen voor hen te tolken. In Leuven koos hij voor Romaanse talen, richting Spaans. Nadien zou hij drie jaar lesgeven in Beringen tot daar een franciscaan-minderbroeder ... uit Chili passeerde. Die vertelde dat ze een vacature hadden voor Frans in de noordelijke stad Copiapo.

Paul stond daar een jaar als leraar-lekenvrijwilliger en besliste toen “priester te worden om het evangelie te verkondigen”. In een verkorte procedure volgde op 21 maart 1983 zijn priestertwijding. Pas nadien werd hij franciscaan. Ook die opleiding volgde hij in Chili. “Ik ben dus helemaal *made in Chili*.” De volgende twaalf jaar zou Paul in het woestijnachtige noorden van Chili rondtrekkend minderbroeder-missionaris zijn. “Volledig gebaseerd op Lucas 10, de zendingso opdracht, waaruit ook Sint-Franciscus

zeven jaar lang werd hij in de regio Sint-Truiden ‘straathoekpastoraal werker’. “Ook dat is franciscaans. Je leert al luisterend achter de gevels de eenzaamheid zien.”

Toen zocht de orde iemand om een zomer lang priester te zijn langs de bedevaartstroute naar Santiago. In een romaanse kluis in het Galicische Cebreiro hoorde Paul al “van 's morgen vier uur het getik van de wandelstokken”. De zomer was amper voorbij of mgr. Bonny vroeg hem nu in te staan voor de binnenschippers. “Het eerste jaar was zwaar omdat het nieuw was. Maar franciscaan zijn is aanpassen. Ik hoop dat de schippers dat aanvoelen. Franciscus is universele broederschap of het nu een mijnwerker is in Chili, een bedevaarder in Compostela of een schipper hier.” ”

Paul Verbraeken

© Apostolaat der Schippers

Paul Renders op pastoraal bezoek bij een schipper.

zijn inspiratie put”: geen geld, altijd te voet, gemiddeld 25 km per dag. “Voor Broeder Ezel was dat vaak zwaar. Ik ben vaak ziek geweest. Maar hoe fantastisch! Je bent echt bezig met de verkondiging van het Rijk Gods.”

Na die woestijntijd volgden nog vijftien jaren in de kerkstructuren waarna Paul besliste naar België terug te keren naar zijn corebusiness:

Paul Renders zal de jaarlijkse Taizé-trefdag in de Heilig Hartparochie van Schoten-Deuzeld op 22 november inleiden. Het thema luidt ‘Vonken van vreugde en vuur’. Nadien volgen gevarieerde werkateliers. De dag wordt afgesloten met een stemmig avondgebed met liederen van Taizé, voorgegaan door bisschop Johan Bonny. Meer info bij Werner Van Acker op 03 645 11 05 of Liesbeth Philips op 0474 778 401, e-mail: dejonghphilips@skynet.be.

DE KIOSK

MEDEDELINGEN

STOPZETTINGEN

Frans **Lode Carlier** nam per 31 augustus 2014 ontslag als bisschoppelijk gedelegeerde.

Angèle **De Schutter**, medewerkster van het Eucharistisch Rijk, nam per 31 juli 2014 ontslag als pastoraal rusthuiswerkster in het WZC Hoge Beuken te Antwerpen-Hoboken.

Marina **Heyse**, pastoraal werkster, nam per 31 augustus 2014 ontslag als diocesaan verantwoordelijke voor de Pastorale Werkers en Werksters. Zij blijft pastoraal rusthuiswerkster in het WZC Czagani te Broechem.

Robert **Matheus**, priester van het bisdom Thukalay (India), nam per 31 augustus 2014 ontslag als rector van de basiliek van het Heilig Hart te Antwerpen-Berchem. Hij blijft parochievicararis te Antwerpen-Berchem, Sint-Willibrordus.

Gommarus **Willy Notelteirs**, nam per 24 augustus 2014 ontslag als pastoor te Herentals, Onze-Lieve-Vrouw en Ranst, Onze-Lieve-Vrouw-Geboorte, Broechem.

Eric **Thielemans** nam, na twee termijnen van vijf jaar, per 15 september 2014 ontslag als deken van het dekenaat Kempen-West.

Hans **Vanackere** nam, na drie termijnen van vijf jaar, per 1 september 2014 ontslag als deken van het dekenaat Zuiderkempen.

Jan **Van den Wijngaert** nam per 8 juli 2014 ontslag als rechter bij de Interdiocesane Rechtbank van Eerste Instantie.

Ludovicus **Louis Van Lommel** nam per 31 augustus 2014 ontslag als vicaris-generaal. Hij blijft pastoor te Antwerpen, Onze-Lieve-Vrouw-ten-Hemel-Opgenomen.

Stefaan **Stef Vercauteren**, pastoraal werker, nam per 30 september 2014 ontslag als parochieassistent te Rumst, Maria Magdalena, *Reet* en als verantwoordelijke voor de catechese in de federatie Boom-Rumst.

Joannes **Marcel Willem** nam per 31 augustus 2014 ontslag als pastoor te Antwerpen, Sint-Norbertus, *Zurenborg*.

De bisschop stelt er prijs op bij deze gelegenheid zijn medewerkers van harte te danken.

BENOEMINGEN

Bruno **Aerts**, norbertijn van Postel, werd per 1 september 2014 tevens benoemd tot vicaris-generaal, directeur van het Theologisch en Pastoraal Centrum en rector van de Heilige Damiaankerk te Antwerpen, voor een periode van zes jaar. Hij is eveneens bevoegd voor de diocesane diensten die instaan voor de vorming en begeleiding van medewerkers en voor de ondersteuning van het pastorale werk in de diverse sectoren. Hij is ook diocesaan verantwoordelijke voor beleidsvragen in gezondheidszorg en welzijnswerk, Broederlijk Delen en Welzijnszorg, de christelijke sociale organisaties, de missiepastoraal, de gezinsspastoraal, de diocesane bibliotheek, de diocesane curie, de canoniek zaken en het diocesaan archief.

Damien **Artiges**, priester van het Instituut Chemin Neuf, werd per 1 september 2014 benoemd tot rector van de Heilig Hartbasiliek te Antwerpen-Berchem, voor zes jaar.

Michel **Baert**, norbertijn van Averbode, werd per 1 september 2014 benoemd tot deken van het dekenaat Noorderkempen en tot lid van het vicariaatsteam van het Vicariaat Kempen, voor een periode van zes jaar.

Jozef **Jef Barzin** werd per 1 september 2014 benoemd tot deken van het dekenaat Antwerpen-Noord en tot lid van het vicariaatsteam van het Vicariaat Antwerpen, voor een periode van zes jaar.

Michel **Brasseur** werd per 1 september 2014 benoemd tot adjunct van de bisschoppelijk vicaris bevoegd voor de jongeren- en de gezinsspastoraal, voor een periode van zes jaar. Zijn overige functies blijft hij behouden.

Alphonsus **Luc De Fleurquin**, titulair kanunnik, voorheen bisschoppelijk vicaris voor canonieke zaken, werd per 1 september 2014 benoemd tot juridisch raadgever bij de diocesane dienst voor canoniek recht, voor een periode van zes jaar. Hij blijft rechter bij de interdiocesane rechtbank van tweede instantie.

Patrick **Degrieck**, priester van het bisdom Brugge, werd per 1 september 2014 benoemd tot juridisch raadgever bij de diocesane dienst voor canoniek recht, voor een periode van zes jaar.

Gert **De Naegel** werd per 1 september 2014 tevens benoemd tot pastoor te Herentals, Onze-Lieve-Vrouw, voor zes jaar.

Bernard **De Preter** werd per 1 september 2014 benoemd tot deken van het dekenaat Antwerpen-Centrum en tot lid van het vicariaatsteam van het Vicariaat Antwerpen, voor een periode van zes jaar.

Leo **Dierckx**, diaken, werd per 1 september 2014 benoemd tot coördinator van het Zorgteam, voor een periode van zes jaar.

Hendrik **Rik Hoet**, titulair kanunnik, voorheen bisschoppelijk vicaris, werd per 1 september 2014 eveneens benoemd tot diocesaan

Onzevader

Vanaf 27 november 2016, het begin van de advent, zullen Nederlandse en Vlaamse katholieken in de eucharistie de gemeenschappelijke versie van het Onzevader bidden. Dit maakte mgr. De Kesel bekend in een brief. Tot op heden bidden gelovigen in Vlaanderen en Nederland niet helemaal dezelfde versie van het Onzevader, ook al leeft het verlangen al lang om dit gebed samen met dezelfde woorden te kunnen bidden. Het Onzevader nieuwe stijl is geen volledig nieuwe vertaling. Een aantal exegeten brachten slechts enkele wijzigingen aan op vraag van de gemengde Vlaams-Nederlandse liturgische commissie die zich ook buigt over de nieuwe editie van het Romeins Missaal. Ze vertrokken van de bestaande vertalingen met behoud van wat in beide vertalingen gelijklopend is. Nu eens is een wending uit Nederland overgenomen, dan weer een formulering die in Vlaanderen gebruikelijk was.

Op www.relevant-bisdomantwerpen.be vind je de brief van mgr. De Kesel met de nieuwe versie van het Onzevader.

© Obbels

verantwoordelijke voor de permanent diakens in ons bisdom, de oecumene en interreligieuze dialoog, en voor de katholieke gemeenschappen van internationale oorsprong, voor een periode van zes jaar.

Annie **Jansen** werd per 1 september 2014 benoemd tot juridisch raadgever bij de diocesane dienst voor canoniek recht, voor een periode van zes jaar.

Ann **Joris**, pastoraal werkster, werd per 1 september 2014 benoemd tot adjunct van de bisschoppelijk vicaris bevoegd voor de liturgie, roepingenpastoraal en catechese.

Peter **Keersmaekers**, voorheen diaken te Edegem, Heilige Familie en te Edegem, Sint-Jozef, werd per 1 september 2014 benoemd tot diaken te Antwerpen-Berchem, Heilige Drievuldigheid; Antwerpen-Borgerhout, Sint-Franciscus Xaverius en tot diocesaan secretaris Kerkwerk Multicultureel Samenleven, voor een periode van zes jaar.

Jan **Kint** werd per 1 september 2014 benoemd tot secretaris en lid van het vicariaatsteam van het Vicariaat Antwerpen, voor een periode van zes jaar.

Joannes **Wies Lavreysen**, norbertijn van Postel, werd per 1 september 2014 tevens benoemd tot pastoor te Kasterlee, Onze-Lieve-Vrouw, Lichtaart en Kasterlee, Sint-Willibrordus, voor een periode van zes jaar.

Lisbet **Lenaers** werd per 1 september 2014 benoemd tot halftijds stafmedewerker bij het Vicariaat Antwerpen, voor een periode van zes jaar.

Bart **Paepen**, titulair kanunnik, werd per 1 september 2014 benoemd tot bisschoppelijk

vicaris voor het vicariaat Antwerpen, voor een periode van zes jaar. Binnen zijn vicariaat zal hij bevoegd zijn voor alle pastorale sectoren en geloofskernen, zoals parochies, de pastorale werking in scholen, jongerengroepen, christelijke bewegingen, ziekenhuizen en woon- en zorgcentra; de pastores en de pastorale medewerkers; de kerkfabrieken; het gebruik en de bestemming van kerkelijk patrimonium. Hij is ook diocesaan verantwoordelijke voor liturgie, roepingenpastoraal, catechese, de priester- en diakenopleiding, de havenpastoraal, de pastoraal voor schippers en zeelieden en toerismepastoraal.

Paul **Renders**, pastoraal werker, werd per 1 september 2014 tevens benoemd tot halftijds stafmedewerker bij het Vicariaat Diocesane Diensten, voor een periode van zes jaar.

Bart **Rombouts** werd per 1 september 2014 tevens benoemd tot pastoor te Hoogstraten, Sint-Jan Baptist, *Wortel*, voor een periode van zes jaar.

Wim **Selderslaghs**, titulair kanunnik, werd per 1 september 2014 benoemd tot bisschoppelijk vicaris voor het vicariaat Kempen, voor een periode van zes jaar. Binnen zijn vicariaat zal hij bevoegd zijn voor alle pastorale sectoren en geloofskernen; de pastores en de pastorale medewerkers; de kerkfabrieken; het gebruik en de bestemming van kerkelijk patrimonium.

Ronald **Sledsens** werd per 1 september 2014 benoemd tot deken van het dekenaat Antwerpen-Zuid en tot lid van het vicariaatsteam van het Vicariaat Antwerpen, voor een periode van zes jaar.

Philippe **van Tichelen** werd per 1 september 2014 benoemd tot secretaris en lid van het vicariaatsteam van het Vicariaat Kempen, voor een periode van één jaar.

Nicole **Vennekens** werd per 1 september 2014 benoemd tot bisschoppelijk gedelegeerde voor het godgewijde leven en tot coördinator van de diocesane dienst canoniek recht, voor een periode van zes jaar.

Norbert **Wauters** werd per 1 september 2014 benoemd tot deken van het dekenaat Zuiderkempen en tot lid van het vicariaatsteam van het Vicariaat Kempen, voor een periode van zes jaar.

OVERLIJDEN

Op 11 september overleed te Antwerpen Anny **Barzin**, voormalig pastoraal rusthuiswerkster in het WZC Gitschotelhof (OCMW), Antwerpen-Borgerhout en in het WZC Sint-Maria (OCMW), Antwerpen-Berchem. Zij werd geboren op 14 april 1944 en tot pastoraal werkster erkend op 1 juli 1988.

ZENDINGEN

Dries **de Bakker**, pastoraal werker, parochieassistent in Rijkvorsel, Sint-Willibrordus; Rijkvorsel, Sint-Jozef; Hoogstraten, Sint-Katharina en Hoogstraten, Sint-Clemens, *Minderhout*, werd per 1 september 2014 tevens gezonden als parochieassistent te Hoogstraten, Sint-Jan Baptist, *Wortel*, voor een periode van zes jaar.

Maria **Floren**, pastoraal werkster, parochieassistent in Rijkvorsel, Sint-Willibrordus; Rijkvorsel, Sint-Jozef; Hoogstraten, Sint-Katharina en Hoogstraten, Sint-Clemens, *Minderhout*, werd per 1 september 2014 tevens gezonden als parochieassistent te Hoogstraten, Sint-Jan Baptist, *Wortel*, voor een periode van zes jaar.

© CCV

Dirk Barrez

COLLECTIEVE STERKTE ONTWIKKELEN

Geen idee of Dirk Barrez mooi kan zingen. Helder verwoorden wat we feitelijk allemaal aanvoelen, dat kan hij in ieder geval. Het heeft iets van een protestlied van de jaren 1970, misschien wat uit de mode maar daarom niet minder waar. Op 18 september gaf hij de inleiding op de vierde lunchconferentie van het CCV in het TPC. Na een flinke portie verontwaardiging over de talrijke crisissen met hun oorzaken en gevolgen, tekende hij sporen uit voor oplossingen en bood hij een hoopvol perspectief op verandering.

Het grote doel is een goed, menswaardig leven kunnen leiden. Economie, politiek, media, gerecht, onderwijs enzovoort zijn de middelen die dat kunnen helpen waarmaken. Maar wat als geld en winst maken een doel op zich worden, vroeg Dirk Barrez zich af. Hij is hoofdredacteur van Pala, een website met een nieuwsbrief die op zoek gaat naar antwoorden op de globalisering, en mede-oprichter bij NewB.

Er ging een schokgolf door onze samenleving toen onze grootbanken zo onbetrouwbaar bleken. Die financiële crisis leidde tot een economische crisis waarbij tallozen hun baan verloren. De ecologische crisis houdt ook onverminderd aan. De keuze voor kortetermijnwinst is nefast voor de lange termijn die onze aarde nodig heeft om aan te maken wat we ontginnen. Barrez ontwaart ook een politieke crisis. Onze politici slagen er onvoldoende in de problemen in kaart te brengen en daarbij oplossingen te bedenken. En als dat toch lukt, blijkt het vaak erg moeilijk die om te zetten in de praktijk. Want 'anders word ik niet meer verkozen'. Waarmee de politiek soms meer het eigenbelang dient dan het algemeen belang. De media gaan evenmin vrijuit. In zijn zoektocht naar een analyse van de problemen en suggesties voor oplossingen blijft de lezer niet zelden op zijn honger zitten. Zo verwaarlozen de media hun bijdrage tot de organisatie van het openbaar debat.

Dit theoretische verhaal maakte Barrez tastbaar aan de hand van een korte reportage over de gevolgen van de crisis in Argentinië, ooit een rijk land, maar nu totaal verarmd wegens de dominantie van een winstgedreven economie op de samenleving. Al deze tekorten versterken elkaar, toonde Barrez aan, en vormen zo een heuse bedreiging. Als het ecosysteem overvraagd wordt, is de beschaving ten dode opgeschreven. Is dat de wereld waarin we onze kinderen willen grootbrengen?

En toch zijn er alternatieven voor een leefbare en menswaardige aarde. Barrez deed daarbij vooral een appel op onze eigen inzet. Tussen de winstgedreven economie en de staatseconomie ligt namelijk een

alternatief: zelf economie maken. Het mooiste voorbeeld hiervan is de coöperatie. In Europa bestaan er vierduizend coöperatieve banken, in België vandaag welgeteld één. Het moet bij ons toch ook mogelijk zijn dat meer mensen samen beslissen wat er wel of niet mag gebeuren met het geld dat aan de bank werd toevertrouwd, bedacht de spreker. Hij verwees naar de oprichting van NewB als een eerlijke poging. Ook voor het onderwijs en de media liggen hier kansen: zij kunnen de verhalen over het ontstaan van onze welvaartsstaat door het initiatief van onderuit blijven vertellen en doorgeven.

Barrez' besluit is kort en krachtig: samen kunnen we op heel veel uitdagingen een alternatief antwoord formuleren. We moeten op zoek gaan naar die collectieve sterkte. Alleen door vandaag grondig bij te sturen, zullen we onze aarde leefbaar houden voor de komende generaties.

Reiner Loos

Onze volgende lunchconferenties:

- dinsdag 16 december 2014: 'Dementie' met Jurn Verschraegen (Expertisenetwerk dementie)
- dinsdag 24 maart 2015: 'De democratie in België en Europa' met Marianne Thyssen (Europees commissaris)
- dinsdag 26 mei 2015: 'Onderwijs met toekomst' met Lieven Boeve (secretaris-generaal VSKO)

We starten telkens om 11.30 uur in de zaal boven de refter van het TPC voor een conferentie van één uur. Daarna eten we samen onze meegebrachte boterhammen op. Koffie en thee worden voorzien. Einde rond 13.15 uur.

Meer info via 03 287 35 83, antwerpen@ccv.be of www.lunchconferentie.tk.

DOORKIJK

BEZINNING

© Zuster Lutgardis

De zalige Beatris van Nazareth, mediterend bij haar 'Zeven manieren van minne' ...

ECONOMIE IN HET KLOOSTER: EEN PITTIG SPANNINGSVELD

“

*Zoals er geschreven staat 'werd aan elkeen uitgedeeld volgens de maat van ieders behoefte'. (RB 25, 1)
Bij het vaststellen van de prijs mag de ondeugd van de hebzucht niet binnensluipen, maar men moet juist alles iets goedkoper geven dan anderen in de wereld het kunnen doen, 'opdat God in alles worde verheerlijkt'. (RB 57, 7-9)*

”

Er zijn van die inzichten in een mensenleven, waarvan je tijd en plaats blijft onthouden waar ze ontsproten zijn. Zo kan ik me het beeld nog levendig voor de geest halen toen ik, ruim dertig jaar geleden, als student in Leuven een voordracht van het HIVA bijwoonde en plotseling besepte dat iemand die hoger gekwalificeerd is, meer verdient. Dat dit voor mij niet evident was, kan erg naïef lijken, maar toch blijft al die verdere jaren hierover een zekere verwondering hangen. Het heeft me niet gevoerd tot uitgesproken politieke sympathieën of ideologische overtuigingen, maar als ik vaststel dat ik nu in een gemeenschap leef waarin werk en diploma weinig tot niets met elkaar te

maken hebben, en verloning nog minder, ben ik daar diep in mezelf dankbaar om.

Ook in kloosters moet er gewerkt worden om in het levensonderhoud te voorzien. Wij worden niet gesubsidieerd door kerkelijke instanties en van giften alleen kunnen we niet leven. Daarom werd in de beginjaren van onze abdij een klein zeebedrijf opgericht. We maken een product dat zuivert. Kan het als abdij beter? Doorheen de jaren zijn de omstandigheden veranderd, maar de grondbeginselen bleven dezelfde.

In onze abdij werken we allemaal – pensioenleeftijd bestaat niet – en het maakt niet uit wie welk soort arbeid verricht. Er wordt geen loon uitbetaald en niemand krijgt meer of minder dan een ander omwille van het werk dat gedaan wordt. In de Regel vraagt Benedictus aan de abt om rekening te houden met de noden en behoeften van elk lid van de gemeenschap, ongeacht hun werk. “Zoals er geschreven staat ‘werd aan elkeen uitgedeeld volgens de maat van ieders behoefte’” (RB 25,1). Hoe aantrekkelijk dit vers ook lijkt, het zal niemand verwonderen dat het in de praktijk niet altijd gemakkelijk is om op zo'n manier te leven en vast te stellen dat de een meer (of minder) nodig heeft – en krijgt dan de ander.

van de prijs mag de ondeugd van de hebzucht niet binnensluipen, maar men moet juist alles iets goedkoper geven dan anderen in de wereld het kunnen doen, ‘opdat God in alles worde verheerlijkt’” (RB 57, 7-9). Het is niet vanzelfsprekend om dit in de praktijk om te zetten als je weet dat een gemeenschap moet leven van dit werk. De concurrentie met grote winkels, die door hun massale verkoop prijzen kunnen drukken, is evenmin eenvoudig. We blijven niettemin opteren voor eerlijke producten aan redelijke prijzen, maar het spanningsveld waarbinnen dit zich situeert, blijft pittig.

Mensen denken vaak dat het leven in een abdij zalig is omdat er geen stress is. Niets is minder waar. Zeven keer per dag op tijd in de kerk zijn en tussendoor alle activiteiten verrichten die nodig zijn om ook in een abdij een gezonde economie te hebben: de stress glipt door de spleten onder de deuren binnen. In die zin zijn wij niet gevrijwaard van de druk die het economische stelsel op mensen legt, maar hierin blijven we solidair met allen die dagelijks hun arbeid verrichten en uiteindelijk kan dit onze vreugde te mogen werken, deel te hebben aan Gods scheppende activiteit, niet temperen.

© Zuster Lutgardis

Zuster Katharina

Wat de monastieke arbeid betreft, vraagt Sint-Benedictus in zijn Regel: “Bij het vaststellen

Zuster Katharina

HIP IN SCHONE KLEREN

OOK IETS VOOR JOU!

© Ilse Van Halst

De feestdagen staan voor de deur. Hoog tijd dus om te gaan shoppen en een nieuwe feestelijke outfit uit te kiezen. Nadat ik in een tiental kledingzaken van alles gepast had, vond ik eindelijk iets wat me wel kon bekoren. Een zwart kleedje. Normaal draag ik zelden een jurk, maar voor de feestdagen maak ik graag

een uitzondering. Nog een leuk vestje erop, mooie schoenen eronder en ja, waarom niet, ook die leuke sjaal. De verkoopster vroeg me of de maat goed was en of ik tevreden was. "Ja hoor, super! Maar... zijn de kleren wel schoon?", informeerde ik. "Schoon?", herhaalde ze. "Hoe bedoelt u? Natuurlijk zijn de kleren schoon. Ze zijn spiksplinternieuw!"

Ik legde haar uit dat ik wilde weten of de kleren uit de winkel op een menswaardige manier geproduceerd werden. "Hebben de arbeiders een goed loon gekregen? Hebben er geen kinderen aan gewerkt? Waren de werkomstandigheden in orde?", legde ik haar uit. "Kleding die in het Westen wordt verkocht, wordt vaak in oosterse landen geproduceerd. Mensen moeten er daar vaak

ontzettend lang aan werken, in ruil voor een armzalig loon.

De werkomstandigheden zijn veelal erbarmelijk: met veel te veel arbeidsters in kleine benauwde ruimtes, veel te lange werkdagen met amper pauzes ..."

De verkoopster wist niet zo goed raad met al mijn vragen. Ik kon het haar ook niet kwalijk nemen. Veel mensen beseffen niet hoe en waar hun kleding wordt geproduceerd. Het is vaak ook moeilijk te achterhalen. Modebedrijven zijn er zelf niet op gebrand toe te geven dat hun kleding in dergelijke erbarmelijke omstandigheden wordt geproduceerd. Bovendien is het productieproces ook voor de kledingmerken niet altijd even duidelijk en overzichtelijk. Er zijn immers heel veel partijen bij betrokken.

De Schone Kleren Campagne ijvert sinds 1989 voor betere arbeidsomstandigheden in de kledingindustrie wereldwijd. Op www.wijwillenschonekleren.be is te zien welke kledingmerken al een stap in de goede richting deden door mee te werken aan een onderzoek naar meer transparantie over de manier waarop hun kleding wordt vervaardigd. De beweging Schone Kleren roept helemaal niet op tot een boycot van bepaalde kledingmerken. Samen met grote kledingzaken wil ze integendeel nagaan wat kledingzaken zelf

kunnen doen tegen de misstanden in de kledingindustrie.

De beweging werkt ook samen met vakbonden in de landen en regio's waar de kleding wordt geproduceerd om daar te ijveren voor betere arbeidsomstandigheden. Ze spreekt ook ons als consument aan op onze verantwoordelijkheid, vooral via bewustmaking van de manier waarop onze kleding wordt geproduceerd. In sommige winkels zijn er shirts te koop voor een paar euro. No

way, dat dit een eerlijke prijs is. Maar dure broeken of jassen bieden evenmin een garantie voor eerlijk geproduceerde kleding, want de marketing voor duurder kleding slorpt vaak meer geld op, wat op zijn beurt wordt verrekend in de prijs. Als consument kun je de verkoopster in de winkel steeds vragen: 'Hoe en door wie zijn deze kledingstukken gemaakt?' of 'Zijn dit wel schone kleren?' Je zult misschien soms verbaasde reacties krijgen van de verkopers, maar uiteindelijk kan het bijdragen tot de bewustwording. En wie weet, als grote kledingmerken ondervinden dat jij als koper hun kleren links laat liggen omdat ze niet in eerlijke omstandigheden geproduceerd zijn, zullen ze er misschien sneller werk van maken om eindelijk iets aan de misstanden te doen.

Saskia van den Kieboom

JONGERENKATERN

PLUG & PLAY

OCEAN SPEED, EEN IJD-EALE AVONDACTIVITEIT

'Ocean speed' is een verwerkingsmethode om de kortfilm *Badpakje 46* te bespreken en is gebaseerd op de spelmethodiek Jungle Speed. Het is de bedoeling dat je aan de hand van de spelmethodiek een gesprek aangaat over verschillende elementen die in de film aan bod komen. Tegelijkertijd word je uitgedaagd om verder te denken dan het kader van de film en zo met elkaar over thema's als pesten, vriendschap en vertrouwen te reflecteren.

Badpakje 46

Regie & scenario: Wannas Destoop
Productie: Wannas Destoop & Katleen Goossens
Camera: Dries Delputte
Montage: Tom Denoyette
Geluid: Bert Aerts
Mix: Michel Coquette
Decor: Hendrik Van Kets
Met: Janis Vercaempst, Lies Pauwels, Kenneth Vanbaeden, Wim Opbrouck, Johan Heldenbergh

De mollige Chantal is twaalf jaar en voelt zich niet goed in haar vel. Enkel in het zwembad, waar ze hard traint voor de komende zwembadwedstrijd voelt ze zich thuis. Wanneer ze een nieuwe zwembril nodig heeft, loopt niet alles zoals gepland ...

Het spel is bij elke documentatiedienst van IJD te verkrijgen. Meer informatie: www.ijd.be.

ALS IK RIJK WAS ...

Wie droomt er soms niet van? Om eens heel even rijk te zijn. Natuurlijk is het edelmoedig om te zeggen dat geld niet gelukkig maakt, dat een modaal inkomen prima is om van te leven en dat je het geld dat je ooit zou winnen met een loterij zou weggeven aan mensen die het harder nodig hebben dan jij.

Maar toch, af en toe eens dromen van een absoluut decadent bestaan, kan best leuk zijn. Verre reizen, een villa met zwembad of een blitse sportauto. Wat dacht je van een droomappartement in een stad naar keuze met een prachtig uitzicht, waar je van het zonnetje geniet in je jacuzzi op het dakterras, nippend van een glas champagne ... Werken is dan best wel een leuk tijdverdrijf af en toe, maar hoeft absoluut niet als je er geen zin in hebt. Natuurlijk zou je ook mensen helpen, je familie, vrienden die een steuntje in de rug kunnen gebruiken, maar toch wil je vooral zelf genieten.

Als ik rijk was ... Ach, het is af en toe een fijne droom en misschien is het ook wel het leukste als het een fijne droom blijft ...

DE BRAAMBES

Wijsheid van de wijze Plato:

Wie rijk wil zijn, moet niet zijn vermogen vermeerderen, maar zijn hebzucht verminderen.

WAS JIJ ERBIJ?

© Ilse Van Halst

Een uniek moment: drie generaties bisschoppelijk gedelegeerden voor de religieuzen gespot in het bisschopshuis. Energiek en opgewekt als altijd maken ze er de gangen onveilig: zuster Elza (midden), zuster Rosa (vooraan) en Nicole Vennekens (achter).

© Saskia van den Kieboom

Op 27 september vierden de Ethiopische Kopten het feest van de Kruisverheffing in de Heilige Damiaankerk in Antwerpen.

In de monoloog 'Missie' kruipt Bruno Vanden Broecke in de huid van een witte pater, een oude maar nog steeds vitale missionaris die terugblikt op zijn leven. David Van Reybroeck schreef de tekst op basis van tientallen interviews met missionarissen uit Congo. Programma: www.kvs.be/nl/producties/missie-mission.

© Ans Brys

De prestigieuze Nottebohmzaal van de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience in Antwerpen, een van de mooiste bibliotheekzalen van ons land, vormt een ideaal kader voor de tentoonstelling 'Heilige Boeken' met niet minder dan 45 bijzonder oude exemplaren van de Tenach, de Bijbel en de Koran. Het tweede luik 'Heilige Plaatsen' van deze dubbeltentoonstelling leidt je in het MAS in de voetsporen van een pelgrim doorheen de drie monotheïstische godsdiensten. 'Heilige Plaatsen' in het MAS loopt nog tot 18 januari, 'Heilige Boeken' in de Erfgoedbibliotheek nog tot 21 december. Info op www.heiligeplaatsenheiligeboeken.be.

© Koen Broos

Jolige feesthoeden en ingetogen gebeden op 21 augustus bij de zusters van Don Bosco in Wijnegem. De zusters van Don Bosco in Vlaanderen vierden er het begin van het jubeljaar ter gelegenheid van de tweehonderdste verjaardag van hun stichter. Een uitstekende gelegenheid om meteen ook zuster Hilde Uyttersprot (midden) voor te stellen als nieuwe provinciaal overste.

© Zusters van Don Bosco

Jong en oud, de enen al gepakt en gezakt, de anderen zich reppend om nog aan te sluiten. Allen zijn ze op tocht van de Sint-Gummaruskerk in Lier naar de gelijknamige kapel in Emblem in de voetsporen van de patroonheilige van de stad, die dit jaar 1.300 jaar geleden overleed. Ter gelegenheid van de Gummarusfeesten 2014-2015, die om de 25 jaar plaatsvinden, werd de oude traditie van de processie van het Eerste Licht opgevist en in een nieuw kleedje gestoken.

Meer info op www.broederschapsintgummaruslier.be.

© Broederschap van Sint-Gummarus

Een beklijvend moment. De slotmanifestatie van de Internationale Vredesontmoeting 'Peace is the Future' op de Grote Markt in Antwerpen bezorgde menigeen kippenvel. Broederlijk naast elkaar hielden vertegenwoordigers van verschillende godsdiensten er een minuut stilte voor de slachtoffers van oorlogen en gewapende conflicten, met bijzondere aandacht voor Syrië. Nadien staken ze per twee of drie een kaars voor vrede aan. Eerder baden ze al elk vanuit hun spirituele traditie en op een andere plaats gelijktijdig met elkaar voor vrede. Van 7 tot 9 september was de Internationale Vredesontmoeting van Sant'Egidio te gast in Antwerpen. Tijdens panelgesprekken, debatten, getuigenissen en ontmoetingen wisselden deelnemers van gedachten over de grote conflicthaarden van deze tijd en de actuele uitdagingen. De herdenking van de Eerste Wereldoorlog, honderd jaar geleden, gaf de ontmoeting een bijzonder symbolische betekenis.

Foto's: © Sant'Egidio

HET VOORVAL UIT HET LEVEN GEGREPEN

DE OPDRACHT

Hij had zich aan het ergste verwacht en het kwam nog uit ook. Eerst hadden ze een goudkleurige lap als een pareo om zijn lendenen gebonden en daarna zijn bovenlijf in een al even glinsterende mouwloze top verpakt. Geelzwart gestreepte lange handschoenen en dito beenwarmers verborgen ternauwernood zijn harige ledematen. Opgetut trok de onfortuinlijke twintiger zijn laatste nacht als vrijgezel in om het lijstje opdrachten af te werken dat zijn jammer genoeg niet fantasievolle vrienden hadden bedacht. Begonnen werd met zingen in een karaokebar. Dan moest hij met een ei een ruiltocht aanvatten die moest eindigen met drank, daarna aan de Groenplaats op stiletto's een roltrap nemen in tegengestelde richting, dan tien telefoonnummers verzamelen van het andere geslacht, een citroen in één keer opeten en gewapend met een schaar vijf lingerielabels verzamelen. En toen kwam hij voorbij de kathedraal. Daar stonden deftige maar prettige jongeren van zijn leeftijd die hem een kaarsje in de hand drukten en vroegen of hij het binnen wilde gaan branden. Hun project heette 'Night fever', maar daar had hij geen weet van. Hij

dacht dat het een zoveelste opdracht was. Maar zijn vrienden bleven anders dan bij de vorige opdrachten op afstand staan. Alleen zijn beste maat ging met hem mee. Er klonk zacht orgelspel en er waren behoorlijk wat mensen die met een kaarsje helemaal naar voren liepen naar iets dat net als hij in goud leek verpakt. Hij zag dat ze het aanstaken en even bleven staan. Plots realiseerde hij zich hoe belachelijk zijn pak er in deze omgeving moest uitzien. Maar er kwam een prettige meid op hen af die niet begon te lachen en alleen zei: "Jij ziet er mooi uit". "Ik kan dat toch niet maken, om zoals ik eruitzie die trappen op te gaan" zei hij. "Klopt het dat jij gaat trouwen?" vroeg ze. "Ja, overmorgen en voor de Kerk" haastte hij zich te zeggen. "Prima, zal ik dan voor jou naar voren gaan en jouw kaarsje branden en iets heel moois vragen voor jou en je vrouw?" Ze liep met zijn kaarsje weg en ging helemaal vooraan bij het sacrament zijn huwelijk opdragen aan de Lieve-Heer. Hij bleef op afstand staan, maar vond het een heel prettige gedachte: de enige die hem op zijn vrijgezellenavond intens met zijn lief verbond. Hij zou nooit ofte

nooit gedacht hebben dat hij uitgerekend deze avond iets met zijn geloof had gedaan. Maar nu hij er zo ineens en onverwacht op aangesproken werd, druppelde het goud van zijn topje ook in zijn hart. "Opdracht volbracht" zei hij tevreden tegen het meisje toen ze terugkwam, "nu wil ik alleen nog een selfie van jou en mezelf." Op het avondfeest van zijn trouwpartij werden alle kiekjes van de vrijgezellenavond getoond. De selfie in de kathedraal inclusief. De gasten lachten, maar hij vond het de enige selfie waar hij echt iets van zichzelf in achtergelaten had.

Ronald Sledsens

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij

© Ilse Van Halst

Volgende keer:

Grenzen verkennen

www.relevant-bisdomantwerpen.be